

Pöytäkirja

Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous

Kulttuurikeskus Sofiassa Helsingissä 24.11.-26.11.2025

Sisällysluettelo

Pöytäkirjan hakemisto	3-4
I täysistunto	5-16
II täysistunto	17-18
III täysistunto	19-28
IV täysistunto	29-49
V täysistunto	50-59
VI täysistunto	60-65
VII täysistunto	66-71
Pöytäkirjan allekirjoitukset	72
Pöytäkirjan tarkastus	73

Pöytäkirjan hakemisto

Asia	I käsittely	II käsittely
Asia 1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen, kirkolliskokouksen ääntenlaskijoiden valinta	I täysistunto, sivu 11	
Asia 2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa	I täysistunto, sivut 12–13 ja 15	
Asia 3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista	I täysistunto, sivut 13–14	
Asia 4. Oulun metropoliitan vaalin järjestäminen	II täysistunto, sivu 17	III täysistunto, sivu 20
Asia 5. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2024, vastuuvapaudesta päättäminen	II täysistunto, sivu 17	III täysistunto, sivut 26–28
Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2026 talousarvio ja taloussuunnitelma	V täysistunto, sivu 50	VII täysistunto sivut 66–69
Asia 7. Esitys kirkon rakenteellisista säästöistä	III täysistunto, sivu 19	IV täysistunto, sivut 44–45
Asia 8. Kolttasaamelaisten edustusta kirkon päättävissä elimissä koskeva ortodoksisesta kirkosta annetun lain muutosesitys	III täysistunto, sivu 19	IV täysistunto, sivut 34–36
Asia 9. Esitys OrtKL 74 §:n ja OrtKJ 110 §:n muutokset	II täysistunto, sivu 17	III täysistunto, sivut 21–22
Asia 10. Esitys kirkon uudeksi tavoite- ja toimintasuunnitelmaksi vuosille 2026–2030	III täysistunto, sivu 19	IV täysistunto, sivut 46–47
Asia 11. Kirkolliskokousaloite turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönotosta Suomen ortodoksisessa kirkossa	II täysistunto, sivu 17	III täysistunto, sivut 24–25
Asia 12. Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkkomuseo Riisan toiminnan kehittamisestä	III täysistunto, sivu 20	IV täysistunto, sivut 47–48
Asia 13. Kirkolliskokousaloite Pyhien toimitusten käsikirja Euhologionin uudistetun laitoksen laatimisesta	IV täysistunto, sivu 20	V täysistunto, sivut 54–55
Asia 14. Kirkolliskokousaloite kirkon keskushallinnon ja erityisesti sen taloushallinnon toiminnan arvioimisesta ja tehostamisesta	IV täysistunto, sivu 29	V täysistunto sivut 51–53
Asia 15. Kirkolliskokousaloite valtionavun leikkauksen vaikutuksista kirkon talouteen ja valtionavun käytön raportoinnista kirkolliskokoukselle	IV täysistunto, sivu 29	V täysistunto, sivut 50–51

Asia 16. Kirkolliskokousaloite kirkolliskokouksen kokoontumisesta	II täysistunto, sivu 17	III täysistunto, sivut 22–23
Asia 17. Kirkolliskokousaloite monikulttuurisuustyöstä Suomen ortodoksisessa kirkossa	III täysistunto, sivu 20	IV täysistunto, sivu 48
Asia 18. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamiseksi laatimaan selvitystä kirkon diakoniatyöstä tuleville vuosille	II täysistunto, sivu 17	III täysistunto, sivut 25–26
Asia 19. Kirkolliskokousaloite kirkon toiminnan laatumittareista	IV täysistunto, sivu 29	V täysistunto, sivut 55–57
Asia 20. Kirkolliskokousaloite kirkon johtamisen avoimuuden edistämisestä	III täysistunto, sivu 19	IV täysistunto, sivu 30
Asia 21. Kirkolliskokousaloite kahden hiippakunnan mallista	III täysistunto, sivu 19	IV täysistunto, sivut 37–38
Asia 22. Kirkolliskokousaloite palvelukeskustoiminnan uudistamisesta kirkkoa paremmin palvelevaksi	III täysistunto, sivu 19	IV täysistunto, sivut 31–32
Asia 23. Kirkolliskokousaloite kiinteistötyöryhmän raportin toimenpideesitysten edelleen kehittämistä	III täysistunto, sivu 19	IV täysistunto, sivu 32
Asia 24. Kirkolliskokousaloite seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen sekä muiden vähemmistöjen oikeuksien tunnistamisesta ja turvaamisesta kirkossa	IV täysistunto, sivu 20	V täysistunto, sivut 57–58
Asia 25. Esitykset poikkeusoloihin varautumista ja sähköistä asiointia koskeviksi säädösmuutoksiksi	III täysistunto, sivu 19	IV täysistunto, sivut 38–44
Asia 26. Karjalankatu 1 kiinteistön hankesuunnitelma	II täysistunto sivu 17	III täysistunto, sivut 23–24

Kirkolliskokouksen I täysistunto 24. marraskuuta 2025 klo 13.00–16.35

Kutsu kirkolliskokoukseen

Dnro 50/02/25

Helsingissä 28.05.2025

Suomen ortodoksisen arkkipiispakunnan kirkolliskokousedustajille toimikaudella
1.6.2023- 31.5.2027

Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous kokoontuu 24.-27.11.2025 Kulttuurikeskus
Sofiassa Helsingissä (Kallvikiniementie 35, 00980 Helsinki).

Kirkolliskokouksen työskentely aloitetaan Uspenskin katedraalissa (Pormestarinrinne 1,
00160 Helsinki) klo 10 toimitettavalla rukouspalveluksella, jonka jälkeen otetaan
kirkolliskokouksen virallinen valokuva. Valokuvauksen jälkeen on siirtyminen
kulttuurikeskus Sofiaan, jossa tarjoillaan lounas. Kirkolliskokouksen ensimmäinen
täysistunto alkaa Valburga-salissa klo 13.00.

Vuoden 2025 kirkolliskokouksen asialistalle on mahdollisesti tulossa Oulun
metropoliitan valinta. Mikäli vaali suoritetaan, tapahtuu se kirkolliskokouksen
päättäjäispäivänä torstaina 27.11.2025 klo 9 Uspenskin katedraalissa toimitettavan
liturgian jälkeen.

Siunaten,
Elia

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Palmusunnuntain avuksihuutostikiira: ”Tänään Pyhän Hengen
armo kokosi meidät yhteen”.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtajana toiminut arkkipiispa Elia avasi I täysistunnon.

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon.

Todettiin, että kaikki edustajat lukuun ottamatta Matti Tolvasta ja Jaakko Vainiota olivat paikalla. Jaakko Vainion tilalla on varaedustajana Heikki Harvola. **Liite 1.**

3. Patriarkan tervehdys

Korkeasti pyhitetylle Elialle, Helsingin ja koko Suomen arkkipiispalle, korkeasti pyhitetyille piispoille, kunnioitetuille papiston ja luostarilaitoksen jäsenille sekä arvostetuille Suomen ortodoksisen kirkon papiston ja maallikoiden kokouksen osanottajille,

Rakkaat veljet ja hengelliset lapset Herrassa: Armo ja rauha teille kaikille Jumalta.

Isällisellä rakkaudella ja vilpittömällä hengellisellä ilolla käännyimme puoleenne papiston ja maallikoiden kokouksenne johdosta, joka kokoontuu Helsingissä kulttuurikeskus Sofiassa. Tämä kokoontuminen merkitsee teille tärkeää hetkeä, kun piispat, papisto, luostariväki ja maallikkoedustajat kokoontuvat yhteen sovun ja yhteisen vastuun hengessä pohtimaan pastoraalisia tarpeita, hallinnollisia haasteita ja uusia mahdollisuuksia, jotka muovaavat todistustanne.

Lähetämme sydämellisen siunauksemme Fanarista – kunnioitetusta ortodoksisuuden keskuksesta – teille kaikille, jotka olette kokoontuneet yhteen tarkkailemaan Herran tahtoa Suomen ortodoksiselle kirkolle. Tällainen kokoontuminen on elävä ilmaus perinteemme synodaalisesta luonteesta, muistuttaen meitä siitä, että kirkon elämä saa ravintonsa sen jäsenten keskinäisestä neuvonpidosta ja sopusointuisesta yhteistyöstä, kunkin täyttäessä oman erityisen palvelutehtävänsä Kristuksen yhdessä ruumiissa. Ylistämme eteenne tuotuja aloitteita. Omistautumisenne muotoilla "turvallisen tilan periaatteet" ja hengellisen vallan väärinkäytön käsittely heijastaa syvää sitoutumista luottamukseen, rehellisyyteen ja keskinäiseen kunnioitukseen perustuvan ympäristön vaalimiseen. Rohkaisemalla avoimuutta ja vastuullista viestintää vahvistatte, että kirkon elämän tulee aina ilmentää niitä arvoja, joita se julistaa.

Pidämme myös tervetulleena ponnistelujanne monikulttuurisen työn vahvistamiseksi seurakunnissa ja yhteisöissä kautta Suomen. Ortodoksinen kirkko omaksuu olemuksessaan kaikki kansat ja kulttuurit, kooten ne yhteen uskon perheeseen. Integroimalla kielellistä, kulttuurista ja etnistä monimuotoisuutta pastoraalisiin

rakenteisiin ilmennätte ortodoksisuuden universaalia ulottuvuutta ja sen kutsumusta tarjota hengellistä vieraanvaraisuutta kaikille, jotka etsivät Kristusta.

Olemme myös tietoisia taloudellisista vaikeuksista, joita kirkkonne nyt kohtaa vähentyneen valtionavun vuoksi. Vaikka tällaiset olosuhteet ovat epäilemättä vaativia, ne voivat myös toimia vakavan pohdinnan ja uudistuneen vision tilaisuuksina. Puutteen ajat kutsuvat kirkkoa selkeyttämään prioriteettejaan, tarkentamaan rakenteitaan ja uudelleenkeskittämään lähetystyönsä olennaisiin näköaloihin, kuten palvelemiseen, pastoraaliseen huolenpitoon, diakoniaan ja hyväntekeväisyyteen. Uudistukset, joita toteutatte tulevina vuosina – vastuullisuuden vahvistaminen, hallinnollisen selkeyden lisääminen ja strategisten tavoitteiden uudistaminen – tulevat Jumalan armosta lujittamaan kirkollisen elämänne elinvoimaa ja kestävyyttä.

Erityisen kiitettävää on syventymisenne diakoniatoimintaan, varmistaen että myötätuntoinen palvelu säilyy palvelutyönne määrittävänä tunnusmerkkinä ja evankeliumin rakkauden kutsun elävänä ilmauksena.

Rakkaat Herrassa,

Olemme varmoja siitä, että arkkipiispanne ja piispojenne harkitsevan johtajuuden sekä tämän kokouksen yhteisen viisauden kautta Suomen ortodoksinen kirkko jatkaa etenemistään yhtenäisyydessä, kypsyydessä ja lujassa sitoutumisessa sille uskottuun pyhään työhön.

Rukoilemme, että Herramme Jeesuksen Kristuksen armo, Isän Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olisi kaikkien Teidän kanssanne tämän kokouksen työn aikana. Olkoot keskustelunne Jumalan kunniaksi ja Hänen uskovaisen kansansa valistukseksi.

Ekumeenisessa patriarkaatissa, 24. marraskuuta 2025

† BARTOLOMEOS

Konstantinopolin, Uuden Rooman arkkipiispa
ja Ekumeeninen patriarkka

4. Arkkipiispa Elian avauspuhe

Kristuksessa rakkaat esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat: isät, sisaret ja veljet!

Kun toivotan teidät tervetulleiksi kulttuurikeskus Sofiaan, jossa kirkolliskokouksemme tänä vuonna pidetään, teen sen tietoisena siitä, että astumme yhdessä uuteen vaiheeseen. Tämä on minulle ensimmäinen kirkolliskokous puheenjohtajana. Vastaanotin tämän tehtävän vuosi sitten nöyränä, mutta myös täynnä toiveikkuutta. Kiitän luottamuksestanne. Toivon, että voisimme yhdessä rakentaa kirkolliskokoustyöskentelyssä tilaa sellaiselle keskustelulle, jossa dialogi ei ole vain

muutosana vaan todellinen tapa kohdata toisemme ja ne kysymykset, jotka aikamme meille asettaa.

Edessämme on runsas määrä aloitteita, joista jokainen heijastaa kirkkomme sisäistä elämää – sen vaikeuksia, toiveita ja vastuuta, jota kannamme yhdessä. Haluan nostaa aiheita, jotka eivät ole vain hallinnollisia kysymyksiä, vaan koskettavat sitä, mitä kirkkomme on ja mihin se on kutsuttu.

Emme voi kiertää tosiasioita. Valtionavun leikkaukset pakottavat vaikeisiin päätöksiin. Mutta katsotaanpa tätä hetkeä hieman toisin. Juuri supistukset saattavat paljastaa sen, mikä on ollut piilossa runsauden keskellä: mikä on se ydin, jota ilman emme ole enää kirkko? Voi olla, että olemme rakentaneet muureja, jotka nyt täytyy purkaa, jotta valo pääsee sisään. Sillä lopulta kirkossa on kyse vain kahdesta asiasta: leivästä ja viinistä, Kristuksesta ja ihmisestä. Kaikki muu on kehyksiä, ja kehyksistä me voimme luopua, kunhan emme kadota kuvaa.

Palvelukeskuksen tulevaisuutta on siksi ja tämän tähden tarkasteltava useasta näkökohdasta sulkematta pois vaihtoehtoa, jossa keskushallintomme uudelleenorganisoiu tulevaisuudessa läpikotaisin. Kysymys on pohjimmiltaan tämä: palveleeko rakenne vai palvelemmeko me rakennetta? Hengellinen työ – liturgia, pastoraalisuus, Sanan julistus – on maaperä, josta kaikki muu kasvaa. Perustastaan irronnut hallinto lakkaa olemasta palvelija ja muuttuu isännäksi – koneistoksi, joka pyörii ilman viljaa.

Aloite kahden hiippakunnan mallista on esitetty taloudellisista syistä. Ymmärrän logiikan, mutta liturginen ja kanoninen todellisuus ei palaudu numeroihin. Piispainkokouksemme on laatinut perusteellisen lausunnon, johon pyydän tarkoin tutustumaan.

Piispainkokouksemme on pohtinut mallia vahvoista hiippakunnista ja pyhäkkökeskeisistä seurakunnista. Ajatus on terve ja välttämätön. Se korottaisi seurakunnat oikeaan arvoonsa, sillä seurakunta ei ole ensisijaisesti hallintoa varten. Seurakunta on eukaristiaa varten. Hallinto palvelee, alttari elää.

Puhumme myös hiippakuntien yhdistämisestä, emme lakkauttamisesta. Meillä ei ole estettä mukauttaa hallinnollisia rakenteitamme. Mutta hiippakuntien yhdistäminen ei poista tarvetta kolmannelle piispalle. Autonomisena paikalliskirkkona meillä on oltava määräjäseninen piispainkokous.

Sen sijaan meidän on selvitettävä ja arvioitava hiippakuntiemme rajoja. Tämä tarkoittaa, että selvitystyössä on käytävä yksityiskohtaisesti läpi hiippakuntarakenteen muutoksen vaikutukset ja laadittava ehdotus mahdollisesta uudesta hiippakuntajaosta – sisältäen vaihtoehtoisia malleja nykyisen rakenteen uudistamiseksi. Samalla on selvitettävä muutoksen taloudelliset vaikutukset ja laadittava arvio säästöpotentiaalista sekä mahdollisista kertakustannuksista.

Ja jos lopputulos on se, ettei muutostarvetta ole, sekin on hyväksyttävä. Luotan, että kirkolliskokous tekee tässäkin asiassa viisaan ratkaisun.

Ja sitten strategia, joka on yritys vastata kysymykseen: missä Kristus tänään kutsuu meitä kohtaamaan ihmisen? Strategiatyöryhmä on tehnyt merkittävän ja arvokkaan työn, josta sydämellinen kiitos. Se on ehdottanut rullaavaa strategiaa – elävää prosessia, joka hengittää, mukautuu, oppii.

Jos visiomme on kirkas strategian ehdottamalla tavalla, olemaan avoin ja kukoistava Kristuksen kirkko, niin tällöin avoimuus ei voi jäädä sanoihin. Sen on ulotuttava sydämiin. Kirkko ei ole etninen perinneyhdistys tai museo, se on elävä pöytä, johon Kristus kutsuu. Kirkko ei ole museo, johon tullaan katsomaan miten asiat kerran olivat. Kirkon tehtävä on elää tässä ajassa kantaen traditiota mukanaan, mutta katsoa eteenpäin. Tasapainon löytäminen ei ole helppoa.

”Kirkko lähelläsi” vaatii ajattelutavan muutosta. Strategia kehottaa meitä kääntämään näkökulmaa: kirkko kulkee ihmisen rinnalla. Se ei odota, että ihmiset löytävät tiensä kivijalkojen juurelle – se menee sinne, missä ihmiset ovat. Tämä tarkoittaa liikkuvuutta, joustavuutta, rohkeutta uudistaa jumalanpalveluselämäämme, kasvatustyötämme, nuorisotyötämme.

Ja kun puhumme avoimuudesta, avoimuus ei ole vain ovi auki, se on käsi ojennettuna. Suomessa asuu kymmeniä tuhansia ortodokseja, jotka eivät ole liittyneet kirkkoomme. Esimerkiksi ukrainalaisten sotapakolaisten kohdalla ei ole vain kysymys solidaarisuudesta sotaa pakenevia kohtaan – vaikka sekin olisi riittävä syy. On kyse äideistä, lapsista, vanhuksista – kahden maan jaetuista perheistä. Siksi on ymmärrettävä vastuumme paikalliskirkkona: täällä asuva ortodoksi ei ole vierailija, vaan perheenjäsen. Muistakaa: avoin ja kukoistava Kristuksen kirkko! Emme saa rakentaa jotain, joka jakaa ’meihin’ ja ’heihin’. On vain me. Tässä tarvitaan tekoja.

Vuodentakainen kirkolliskokous myönsi määrärahan liturgisten tekstien kääntämiseksi koltansaameksi. Psalmtarin käännöksestä on tarkastettu nyt noin kolmasosa. Pyhittäjä

Trifonin pyhiinvaelluksen tekstit on käännetty. Suurten juhlien epistola- ja evankeliumitekstit ovat tarkastusvaiheessa.

Saamelaisten totuus- ja sovintokomission työ on päättynyt. Loppuraportti luovutetaan valtioneuvostolle, Saamelaiskäräjille ja Kolttien kyläkokoukselle ensi viikolla. Komissio on julkaissut viimeisen erillisselvityksen, joka käsittelee kolttasaamelaisten ja ortodoksisen kirkon suhteita 1920-luvulta eteenpäin. Selvityksessä tuodaan esille historian kipupisteitä. Meidän on huolellisesti perehdyttävä julkaistuun selvitykseen ja ryhdyttävä tarvittaviin toimiin.

Kirkko on kyllä ollut monessa kolttasaamelaisten tukena ja usein puhunut kolttasaamelaisten puolesta, muttei aina välttämättä heidän kanssaan. Komission työn päätyttyä, varsinainen työ alkuperäiskansan oikeuksien turvaamiseksi vasta alkaa. Tässä kirkkomme on oltava aktiivisena toimijana. Kirkolliskokouksessa käsitellään kolttasaamelaisten edustusta. Esitys on valmisteltu yhteistyössä Kolttien kyläkokouksen kanssa. Toivon, että kirkolliskokous hyväksyy esityksen.

Lopuksi turvallisen tilan periaatteista. Tämä aloite puhuu vaikeista asioista. Siitä, ettei kirkkoa ole aina koettu turvalliseksi paikaksi. Kiusaamisesta, häirinnästä, hengellisen auktoriteetin väärinkäytöstä. Vallan väärinkäyttö ja toisten murtaminen ovat asioita, joilta haluaisin sulkea korvani. Mutta vaikeneminen haavoittaa syvemmin.

Kirkon on oltava turvasatama, ei taistelukenttä. Hengellinen väkivalta on haavoista syvin, koska se iskee sinne, missä ihminen on aukiolevin: luottamukseen ja uskoon. Se tuhoaa sekä uhrin että yhteisön. Kun valtaa käytetään väärin, paimenesta tulee uhka. Hän ei ainoastaan riko ihmistä, hän turmelee Kristuksen kuvan. Hän muuttaa kirkon olemuksen vastakohdakseen ja siitä tulee paikka, josta on pelastauduttava.

Hyvät kirkolliskokousedustajat! Haasteemme ovat kiistattomat ja taloutemme raamit ahtaavat. Mutta juuri tässä hetkessä meidän on palautettava mieliimme patriarkkamme viesti: tehtävämme on olla eteenpäin vievä voima, ei pysähtynyt muistomerkki.

Tätä taakkaa ei kanneta yksin, eikä omistajan elkein. On luovuttava ajatuksesta, että olisimme tämän talon ainoita isäntiä. Me olemme vain palvelijoita toisen viinitarhassa. Työmme ei lepää omien harteidemme varassa. Se lepää Hänen varassaan, joka sanoi: ”minä olen teidän kanssanne joka päivä aikojen loppuun asti.” (Matt. 28:20)

Näillä sanoin julistan Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 kirkolliskokouksen avatuksi ja toivotan sen työlle Kolmiyhteisen Jumalan siunausta.

5. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 2.**

6. Asia 1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen

Kirkollishallituksen esitys:

Puheenjohtajisto ja sihteeristö

Kirkolliskokouksen puheenjohtajistona on (OrtKL 174/2007 40 §):

Puheenjohtaja	arkkipiispa Elia
1. varapuheenjohtaja	metropoliitta Arseni
2. varapuheenjohtaja	piispa Sergei

Varapuheenjohtajisto

Kirkolliskokous (OrtKL 174/2007 40 §) kutsuu 3. varapuheenjohtajaksi pappisjäsenen ja 4. varapuheenjohtajaksi maallikkojäsenen.

Kirkollishallitus (OrtKL 174/2007 40 §) on nimennyt vuoden 2025 kirkolliskokouksen lakimieheksi Jouni Heinon ja sihteeriksi Annaleea Kemppaisen.

Päätös:

Kirkollishallituksen esityksen mukaan. Varapuheenjohtajiksi valittiin Rauno Pietarinen ja Ritva Bly.

7. Ääntenlaskijoiden valinta

Valitaan kaksi ääntenlaskijaa kirkolliskokouksen ajaksi.

Päätös:

Ääntenlaskijoiksi valittiin Heikki Huttunen ja Mikael Sundkvist.

8. Asia 2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa

a) Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen

Kirkollishallituksen esitys vuoden 2025 kirkolliskokouksen asialuetteloksi:

Kokouksen järjestäytyminen

1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen, kirkolliskokouksen ääntenlaskijoiden valinta
2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa
3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallituksen esitykset

4. Oulun metropoliitan vaalin järjestäminen
5. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2024, vastuuvapaudesta päättäminen
6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2026 talousarvio ja taloussuunnitelma
7. Esitys kirkon rakenteellisista säästöistä
8. Kolttasaamelaisten edustusta kirkon päättävissä elimissä koskeva ortodoksisesta kirkosta annetun lain muutosesitys
9. Esitys OrtKL 74 §:n ja OrtKJ 110 §:n muutokset
10. Esitys kirkon uudeksi tavoite- ja toimintasuunnitelmaksi vuosille 2026–2030
11. Kirkolliskokousaloite turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönotosta Suomen ortodoksisessa kirkossa
12. Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkkomuseo Riisan toiminnan kehittämisestä
13. Kirkolliskokousaloite Pyhien toimitusten käsikirja Euhologionin uudistetun laitoksen laatimisesta
14. Kirkolliskokousaloite kirkon keskushallinnon ja erityisesti sen taloushallinnon toiminnan arvioimisesta ja tehostamisesta
15. Kirkolliskokousaloite valtionavun leikkauksen vaikutuksista kirkon talouteen ja valtionavun käytön raportoinnista kirkolliskokoukselle
16. Kirkolliskokousaloite kirkolliskokouksen kokoontumisesta
17. Kirkolliskokousaloite monikulttuurisuustyöstä Suomen ortodoksisessa kirkossa
18. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamiseksi laatimaan selvitystä kirkon diakoniatyöstä tuleville vuosille
19. Kirkolliskokousaloite kirkon toiminnan laatumittareista
20. Kirkolliskokousaloite kirkon johtamisen avoimuuden edistämisestä
21. Kirkolliskokousaloite kahden hiippakunnan mallista
22. Kirkolliskokousaloite palvelukeskustoiminnan uudistamisesta kirkkoa paremmin palvelevaksi
23. Kirkolliskokousaloite kiinteistötyöryhmän raportin toimenpide-esitysten edelleen kehittämisestä

24. Kirkolliskokousaloite seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen sekä muiden vähemmistöjen oikeuksien tunnistamisesta ja turvaamisesta kirkossa
25. Esitykset poikkeusoloihin varautumista ja sähköistä asiointia koskeviksi säädösmuutoksiksi
26. Karjalankatu 1 kiinteistön hankesuunnitelma

Tiedoksi merkittävät asiat

27. Vuoden 2024 kirkolliskokouksen päätösten seuranta ja jatkotoimet
28. Keskusrahaston ja seurakuntien yhteiset tulos- ja taselaskelmat sekä Valamon luostarin ja Lintulan luostarin tilinpäätökset vuodelta 2024
29. Yhdistelmälaskelma, joka käsittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen, Skiitta Oy:n tilinpäätöksen sekä Konevitsan ja Petsamon luostarien tilinpäätökset vuodelta 2024
30. Skiitta osakeyhtiön talousarvio vuodelle 2026 ja suunnitelmavuodet 2027–2028
31. Palvelualueiden toimintakertomukset vuodelta 2024
32. Hiippakuntien toimintakertomukset vuodelta 2024
33. Selvitys Suomen ortodoksisen kirkon lapsi-, nuoriso- ja perhetyön kokemuksista ja käytännöistä
34. Työryhmän raportti naisdiakonaatin mahdollisuuden ja naisten kirkollisen aseman selvittämiseksi

Päätös:

Asialuettelo vahvistettiin kirkollishallituksen esityksen mukaan.

b) Asioiden käsittely valiokunnissa

Asiasta päätetään kohdassa 11 (Kirkolliskokouksen työjärjestys 12 §).

Päätös:

Päätettiin, että tämän asiakohdan osalta päätös tehdään lähetekeskustelun jälkeen asiakohdassa 11.

9. Asia 3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallituksen esitys:

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokouksen menot katetaan keskusrahaston varoista ja että edustajille, sihteereille ja avustajille suoritetaan palkkiot ja korvaukset seuraavasti:

1. Matkakorvaukset ja päivärahat toimihenkilöille maksetaan kirkon työehtosopimuksen mukaan.
2. Toimihenkilöiden osalta mahdollinen ylityö pidetään vapaana.
3. Edustajien ja avustajien majoitus sekä matkakorvaukset kokouspäivinä maksetaan suoraan kirkon varoista. Palkkioina suoritetaan kokouspäiviltä puhemiehistölle 60 euroa ja muille kokousedustajille 50 euroa. Palkkion lisäksi kokousedustajille korvataan kokouksesta aiheutuneet todelliset ansionmenetykset. Edustajat vastaavat mahdollisista puhelinkuluistaan itse.
4. Valiokuntien puheenjohtajille ja -sihteereille maksetaan palkkiona 60 euroa kokouspäivältä.
5. Edustajille ei makseta kokouspäiviltä erillistä päivärahaa.
6. Edustajien tulee hakea korvauksia kahden kuukauden kuluessa kirkolliskokouksen päättymisestä.

Päätös:

Kirkollishallitus esityksen mukaan.

Merkitään pöytäkirjaan, että edustaja Jefim Brodkin pyysi kirjallista selvitystä seuraaviin kysymyksiin: Ketä kirkollishallituksen esityksessä mainitut toimihenkilöt ja avustajat ovat? Minkälaisilla perusteella palkkiot ja korvaukset heille maksetaan? Vastaus toimitetaan kirjallisesti edustajille kirkolliskokouksen aikana. **Liite 3.**

10. Lähetekeskustelu

Asiaan 4 puheenvuoron käytti Rauno Pietarinen.

Asiaan 6 puheenvuoron käytti Ritva Bly. **Liite 4.**

Asiaan 7 puheenvuoron käytti Aleksander Roszczenko. **Liite 5.**

Asiaan 8 puheenvuoron käyttivät Elina Palola ja Rauno Pietarinen. **Liitteet 6–7.**

Asiaan 10 puheenvuoron käyttivät Ioannis Lampropoulos ja Rauno Pietarinen. **Liite 8.**

Asiaan 12 puheenvuoron käyttivät Jussi Kauhanen, metropoliitta Arseni, Anja Lindström ja Timo Tynkkynen. **Liitteet 9–10.**

Asiaan 13 puheenvuoron käytti metropoliitta Arseni. **Liite 11.**

Asiaan 14 puheenvuoron käytti Ludmila Niemi.

Asiaan 15 puheenvuoron käytti Ioannis Lampropoulos.

Asiaan 16 puheenvuoron käytti Rauno Pietarinen. **Liite 12.**

Asiaan 17 puheenvuoron käyttivät Heikki Huttunen, metropoliitta Arseni, Teo Merras, Ioannis Lampropoulos ja Timo Nykänen. **Liitteet 13–14.**

Asiaan 18 puheenvuoron käytti Teo Merras. **Liite 15.**

Asiaan 19 puheenvuoron käyttivät Jefim Brodkin ja Mikael Sundkvist. **Liite 16.**

Asiaan 20 puheenvuoron käytti metropoliitta Arseni. **Liite 17.**

Asiaan 21 puheenvuoron käyttivät piispa Sergei, Jefim Brodkin, Heikki Harvola, Teo Merras, Irina Tchervinskij-Matsi, metropoliitta Arseni, Ioannis Lampropoulos ja Mikael Sundkvist. **Liitteet 18–22.**

Asiaan 22 puheenvuoron käyttivät Jefim Brodkin ja metropoliitta Arseni. **Liitteet 23–24.**

Kahvitauko klo 15.32–16.04

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti kahvitauon jälkeen nimenhuudon. Kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

Lähetekeskustelua jatkettiin tauon jälkeen asiasta 22. Puheenvuoron asiaan käyttivät Ioannis Lampropoulos, Anja Lindström ja Ludmila Niemi.

Asiaan 23 puheenvuoron käytti Anja Lindström.

Asiaan 24 puheenvuoron käyttivät Kim Kilpinen ja Ritva Bly. **Liitteet 25–26.**

Asiaan 25 puheenvuoron käytti Ritva Bly. **Liite 27.**

Lähetekeskustelu päättyi klo 16.30.

11. Päätös asioiden käsittelystä valiokunnissa

Kirkollishallitus esittää, että asiat käsitellään valiokunnissa seuraavasti:

Hallintovaliokunta, asiat: 16,19,20,21,22,23,26

Lakivaliokunta, asiat: 4,8,9,25

Sivistysvaliokunta, asiat: 10,11,12,13,17,18,24

Talousvaliokunta, asiat: 5,6,7,14,15

Päätös:

Jefim Brodkin esitti asian 19 siirtoa sivistysvaliokuntaan ja asian 21 siirtoa lakivaliokuntaan.

Asiat käsitellään valiokunnissa seuraavasti:

Hallintovaliokunta, asiat: 16,20,22,23,26

Lakivaliokunta, asiat: 4,8,9,21,25

Sivistysvaliokunta, asiat: 10,11,12,13,17,18,19,24

Talousvaliokunta, asiat: 5,6,7,14,15

12. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Toinen täysistunto päätettiin pitää tiistaina 25.11.2025 klo 14.00.

13. Ilmoitusasiat

Lähetekeskustelun puheenvuorot pyydetään lähettämään sähköisesti sihteeristölle, mikäli ne halutaan pöytäkirjan liitteeksi.

14. Loppurukous

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

15. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti ensimmäisen täysistunnon klo 16.35.

Kirkolliskokouksen II täysistunto 25. marraskuuta 2025 klo 14.00–14.21

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas. Puheenjohtajan toiminut metropoliitta Arseni avasi toisen täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 28.**

4. I käsittely

Lakivaliokunta

Asia 4. Oulun metropoliitan vaalin järjestäminen. Asia pantiin pöydälle.

Asia 9. Esitys OrtKL 74 §:n ja OrtKJ 110 §:n muutokset. Asia pantiin pöydälle.

Hallintovaliokunta

Asia 16. Kirkolliskokousaloite kirkolliskokouksen kokoontumisesta. Asia pantiin pöydälle.

Asia 26. Karjalankatu 1 kiinteistön hankesuunnitelma. Asia pantiin pöydälle.

Sivistysvaliokunta

Asia 11. Kirkolliskokousaloite turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönotosta Suomen ortodoksisessa kirkossa. Asia pantiin pöydälle.

Asia 18. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamiseksi laatimaan selvitystä kirkon diakoniatyöstä tuleville vuosille. Asia pantiin pöydälle.

Talousvaliokunta

Asia 5. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2024, vastuuvapaudesta päättäminen. Asia pantiin pöydälle.

5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Kolmas täysistunto päätettiin pitää 25.11.2025 klo 19.00.

6. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

7. Loppurukous

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

8. Istunnon päättäminen

Puheenjohtajana toiminut metropoliitta Arseni päätti toisen täysistunnon klo 14.21.

Kirkolliskokouksen III täysistunto 25. marraskuuta 2025 klo 19.00–19.32

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas. Puheenjohtajana toiminut metropoliitta Arseni avasi kolmannen täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 29.**

4. I käsittely

Hallintovaliokunta

Asia 20. Kirkolliskokousaloite kirkon johtamisen avoimuuden edistämisestä.

Asia pantiin pöydälle.

Asia 22. Kirkolliskokousaloite palvelukeskustoiminnan uudistamisesta kirkkoa paremmin palvelevaksi. Asia pantiin pöydälle.

Asia 23. Kirkolliskokousaloite kiinteistötyöryhmän raportin toimenpide-esitysten edelleen kehittämisestä. Asia pantiin pöydälle.

Lakivaliokunta

Asia 8. Koltasaamelaisten edustusta kirkon päättävissä elimissä koskeva ortodoksisesta kirkosta annetun lain muutosesitys. Asia pantiin pöydälle.

Asia 21. Kirkolliskokousaloite kahden hiippakunnan mallista. Asia pantiin pöydälle.

Asia 25. Esitykset poikkeusoloihin varautumista ja sähköistä asiointia koskeviksi säädösmuutoksiksi. Asia pantiin pöydälle.

Talousvaliokunta

Asia 7. Esitys kirkon rakenteellisista säästöistä. Asia pantiin pöydälle.

Sivistysvaliokunta

Asia 10. Esitys kirkon uudeksi tavoite- ja toimintasuunnitelmaksi vuosille 2026–2030.

Asia pantiin pöydälle.

Asia 12. Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkkomuseo Riisan toiminnan kehittämisestä. Asia pantiin pöydälle.

Asia 17. Kirkolliskokousaloite monikulttuurisuustyöstä Suomen ortodoksisessa kirkossa. Asia pantiin pöydälle.

5. II käsittely

Lakivaliokunta

Asia 4. Oulun metropoliitan vaalin järjestäminen

Lakivaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Lakivaliokunta ei pyytänyt asiassa lausuntoja.

Päätösesitys

Lakivaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen ja esittää, että kirkolliskokous ei järjestä Oulun metropoliitan vaalia vuoden 2025 kirkolliskokouksessa.

Päätöksen perustelut

Koska kirkon rakenteita koskeva selvitystyö on alkamassa, ei tässä vaiheessa ole perusteltua täyttää Oulun metropoliitan tehtävää.

24. marraskuuta 2025

Elina Palola

Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 9. Esitys OrtKL 74 §:n ja OrtKJ 110 §:n muutokset

Lakivaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli asiassa talouspäällikkö Henna Mynttistä.

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy kirkollishallituksen esityksen mukaisesti, että ortodoksisesta kirkosta annetun lain 74 § täydennetään kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain edellyttämällä tavalla. Lisäksi lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous antaa kirkollishallitukselle tehtäväksi valmistella tarvittavat kirkkojärjestyksen muutokset vuoden 2026 kirkolliskokouksen päätettäväksi.

Päätöksen perustelut

Valtiovarainministeriö on päätöksellään 21.3.2024 asettanut ohjelman edesmenneen omaisen asioiden vaivattoman hoidon edistämiseksi. Ohjelman tavoitteena on varmistaa läheisen kuolemaan liittyvien asioiden sujuva hoitaminen digitalisoimalla tarvittavia asiakirjoja ja edistämällä automaatiota tehostaen viranomaisen prosesseihin ja käsittelyihin liittyviä suoritteita. Ohjelman toimikausi on 5.4.2024-31.12.2027.

Koska kuolinpesän osakasrekisteristä annettava laki on vielä luonnosvaiheessa, ei ole vielä mahdollista hyväksyä täsmällisiä muutoksia kirkkojärjestykseen.

Lakivaliokunta pitää keskeisenä myös sitä, että kuolinpesän osakasrekisteriä koskevassa lainsäädännössä kirkolle säädetään oikeus periä maksu kaikista luovuttamistaan tiedoista. Lakivaliokunta pitää kustannusvastaavuutta oikeana perusteena viranomaisen suoritteesta perittävälle maksulle ja katsoo, että maksujen sitominen tehtävästä aiheutuviin kustannuksiin on perusteltua. Lakivaliokunta pitää tärkeänä sitä, että hinnanmuodostukseen voidaan laskea mukaan kaikki todelliset kustannukset.

Lisäksi tiedonluovutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi on lakivaliokunnan näkemyksen mukaan välttämätöntä, että oikeus periä maksu syntyy tietojen luovutuksen perusteella. Maksun periminen ei voi olla riippuvainen esimerkiksi siitä, ottaako kuolinpesä osakasrekisteriin tallennetut tiedot käyttöönsä.

Kirkon tiedonluovutus kuolinpesän sähköisen osakasrekisterin käyttöön edellyttää aina myös tietojen siirtämistä manuaalisesta aineistosta tietojärjestelmään. Tämän vuoksi jokaiseen tiedonluovutukseen kuuluu väistämättä ihmisen tekemää selvitystyötä. Kirkon

tiedonluovutuksen kustannusten ennakoidaan asettuvan selkeästi korkeammalle tasolle kuin Digi- ja väestötietoviraston (DVV) tiedonluovutuksen, josta suurin osa tapahtuu tietojärjestelmän automaattisena työnä.

24. marraskuuta 2025

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Hallintovaliokunta

Asia 16. Kirkolliskokousaloite kirkolliskokouksen kokoontumisesta

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Hallintovaliokunta ei pyytänyt asiassa lausuntoja.

Päätösesitys

Kirkolliskokous hylkää aloitteen.

Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esityksessä mainittuihin perusteluihin. Vuosittaisten kirkolliskokousten määrän lisääminen edellyttäisi säädösmuutoksia, lisämäärärahoja sekä -resursseja.

Nykyiset säädökset mahdollistavat ylimääräisten kirkolliskokousten koollekutsumisen tarvittaessa.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että kirkolliskokousseminaari järjestetään jatkossakin vuosittain lähikokoontumisena. Seminaarin toimintaa on syytä kehittää.

24. marraskuuta 2025

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 26. Karjalankatu 1 kiinteistön hankesuunnitelma

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli asiassa palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä, kirkollishallituksen lakimies Jouni Heinoa, kiinteistöpäällikkö Matti Rouvista, metropoliitta Arsenia ja talousvaliokuntaa.

Päätösesitys

Kirkolliskokous päättää asian kirkollishallituksen esityksessä mainittujen vaihtoehtojen 2 ja 3 yhdistelmän mukaisesti siten, että ensin vaihtoehdon 2 mukaisesti kiinteistön markkina-arvoa pyritään asemakaavoittamisen keinoin korottamaan. Tässä voidaan hyödyntää yhteistyökumppaneita.

Tämän jälkeen vaihtoehdon 3 mukaisesti Karjalankadun kiinteistö myydään ja siirrytään kokonaan tai vaiheittain Kuopion ja Karjalan hiippakunnan, palvelukeskuksen, taloustoimiston ja keskusrekisterin osalta tilatarveselvityksen mukaisiin huomattavasti pienempiin tiloihin. Päätökset hankesuunnitelmasta ja hankkeen toteutuksesta tehdään kulttuuriperintöä kunnioittaen.

Päätökset eri toimintojen sijoittamisesta valmistellaan päätettäväksi ennen tiloista luopumista.

Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esityksessä mainittuihin perusteluihin.
Hallintovaliokunta kiittää kirkollishallitusta hyvästä valmistelutyöstä.

25. marraskuuta 2025

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Sivistysvaliokunta

Asia 11. Kirkolliskokousaloite turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönotosta Suomen ortodoksisessa kirkossa

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Sivistysvaliokunta ei pyytänyt asiasta lausuntoja muilta valiokunnilta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle aloitteen hyväksymistä ottaen huomioon seuraavat seikat:

1. Kirkollishallitus valmistelee turvallisemman tilan periaatteet Suomen ortodoksisen kirkon hiippakuntia, seurakuntia, palvelukeskusta, leiritoimintaa, tapahtumia, koulutuksia ja muita kirkon työmuotoja ja yhteistyökumppaneita varten.
2. Yhteisöjen tulee rakentaa kirkollishallituksen ohjeiden mukaiset toimintamallit epäkohtiin puuttumista varten.
3. Työyhteisöt velvoitetaan järjestämään koulutusta, jotta työntekijät ja vapaaehtoiset ymmärtävät turvallisemman tilan periaatteiden tarkoituksen ja osaavat soveltaa niitä käytännössä.
4. Asian valmistelu ei edellytä erillisen työryhmän perustamista.
5. Kirkollishallitus raportoi kirkolliskokoukselle asian toimeenpanosta kevään 2026 kirkolliskokousseminaarissa.

Päätöksen perustelut

Suomen ortodoksisen kirkon perustehtävänä on johdattaa ihmisiä kohti pelastusta. Tätä tehtävää toteuttaessaan kirkon tulee olla paikka, jossa jokainen ihminen voi osallistua liturgiseen elämään ja seurakunnan toimintaan ilman pelkoa syrjinnästä, väheksynnästä tai epäasiallisesta kohtelusta.

Turvallisemman tilan periaatteiden tarkoituksena on luoda käytännölliset, selkeät ja ennaltaehkäisevät toimintamallit, jotka tukevat koko kirkon yhteisöllistä hyvinvointia. Niiden toteuttaminen käytännössä on luonnollinen jatkumo sille rakkauden ja kunnioituksen hengelle, joka nousee evankeliumista ja kirkon perinteestä. Periaatteet tukevat sekä yksilöiden että koko kirkon hyvinvointia ja auttavat kirkkoa olemaan yhteisö, jossa jokainen voi kokea olevansa tervetullut ja turvassa.

25. marraskuuta 2025

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Lassi Saksa
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 18. Kirkolliskokousaloite työryhmän perustamiseksi laatimaan selvitystä kirkon diakoniatyöstä tuleville vuosille

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Sivistysvaliokunta ei pyytänyt asiasta lausuntoja muilta valiokunnilta.

Sivistysvaliokunta esittää, että Kirkolliskokous antaa Kirkollishallitukselle tehtäväksi asettaa viipymättä työryhmän laatimaan selvityksen diakoniatyön järjestämiseksi. Työryhmässä tulee olla diakoniatyön ammattilaisia ja muita diakoniatyötä kirkossa tekeviä ja sen tulee kuulla kirkon piirissä toimivia diakoniatyötä tekeviä järjestöjä. Työn tulee perustua kirkon strategiaan.

Työryhmän tulee esitellä alustavia selvitystyön tuloksia vuoden 2026 kirkolliskokousseminaarissa ja jättää selvityksensä Kirkollishallitukselle toimitettavaksi saman vuoden Kirkolliskokoukselle, joka halutessaan käyttää sitä vuoden 2027 diakonia - teemavuoden taustamateriaalina.

Päätöksen perustelut

Kirkko tarvitsee käytännön ehdotuksia vapaaehtoisten tekemän diakoniatyön yhdenmukaistamiseksi koko kirkossa niin, että kysymykset vastuista, vaihtoehtoisuudesta, työhön perehdyttämisestä ja työssä jaksamisesta otetaan huomioon. Kirkon perinteisen sisälähetysjärjestön (PSHV) toiminnan hiivuttua on syytä tarkastella valtakunnallisen diakoniatyöntekijöiden kokemukset on välttämätöntä saada kaikkien seurakuntien tietoon. Hyväksi koettuja käytäntöjä on jaettava seurakuntien kesken. Ekumeeniselle diakoniatyönteistyölle on tärkeää saada valtakunnallinen kirkkojen kesken määriteltävä perusta. Kansainvälinen ja paikallinen diakonia on voitava nähdä yhtenä kokonaisuutena.

25. marraskuuta 2025

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Sihteerin nimi
Lassi Saksa

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Talousvaliokunta

**Asia 5. Suomen ortodoksisen kirkon tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus
vuodelta 2024, vastuuvapaudesta päättäminen**

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen hyväksymistä. Talousvaliokunta on tutustunut TietoAkseli Audit Oy:n tilintarkastajien laatimaan tilintarkastuskertomukseen, jossa todetaan, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kirkon toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Vuoden 2024 talousarvion loppusummaksi oli arvioitu –106 300 euroa alijäämää. Tilinpäätöksen ylijäämä oli 9 930,20 euroa (2023, -29 780,99) ja taseen loppusumma 16 486 162,27 euroa (2023, 17 096 561,58 euroa).

Talousvaliokunta esittää, että ylijäämä (9 930,20 euroa) kirjataan edellisten kausien yli-/alijäämättilille.

Talousarvioon sisältynyt 100 000 euron säästötavoite saavutettiin vuonna 2024.

Talousvaliokunta esittää vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille. Talousvaliokunta kiittää taloustoimistoa hyvästä työstä.

Päätöksen perustelut

Suomen ortodoksisen kirkon toimintakuluista suurimmat menot vuonna 2024 olivat henkilöstökulut 2 571 005,00 euroa (2023; 2 569 828,24 euroa), annetut avustukset 1 566 952,62 euroa (2023; 1 625 475,65 euroa) ja palvelujen ostot 1 412 638,12 euroa (2023; 1 369 611,92 euroa). Henkilöstökulut ovat säilyneet ennallaan, palvelujen ostot nousivat 3,1 %.

Kaikki vuoden 2024 toimintakulut olivat 6 109 301,38 euroa (2023; 6 194 318,49 euroa). Vuoden 2024 talousarviossa toimintakulujen arvioitiin olevan 6 280 800 euroa. Kirkon eläkekassan menot, poistot ja sijoitustoiminnan menot olivat yhteensä 1 536 182,74 euroa (2023; 1 547 176,11 euroa).

Suomen ortodoksisen kirkon kaikki menot yhteensä olivat 7 651 252,87 euroa vuodelta 2024 (2023; 7 750 827,39 euroa). Talousarviossa kaikkien menojen arvioitiin olevan 7 967 300,00 euroa vuodelle 2024 (2023; 7 869 800,00 euroa).

Tilikauden tulosta selittävät asiat

Toimintatuotot:

- Toimintatuottoja kertyi tilikaudella 67 000 euroa suunniteltua enemmän. Tuohusten myynti kasvoi, samoin virkatodistuksista perittävät maksutuotot.

Toimintamenot:

- Kustannuspaikoista ylitykset tulivat kp 115 Helsingin hiippakunta, kp 201 keskusrekisteri (henkilöstömuutokset), kp 212 viestintä (ort.fi -sivuston uusinta), kp 702 muut vuokrahuoneistot, kp 811 sijoitustoiminta (arvonalenemat ja lainojen korot).
- Henkilöstökuluja toteutui 164 000 euroa budjetoitua vähemmän. (Henkilöstömuutoksia hiippakunnissa ja vuorottelu- sekä opintovapaita, keskustalon siivouksen uudelleenjärjestelyt ja IT-palvelujen uudelleen järjestelyt.)

- Palvelujen ostoihin kului tilikaudella n. 122 000 euroa suunniteltua enemmän. (Keskustalon siivouksen ja IT-palvelujen uudelleen järjestelyt sekä matkakulut ja arkkipiispan vaihdoksesta aiheutuneet ylimääräiset kulut.)
- Annettuja avustuksia oli 105 000 euroa vähemmän (kriisiavustusta ei tarvinnut käyttää, kaikkia myönnettyjä toiminta-avustuksia ei käytetty).
- Sijoitustoiminnan kuluja oli 123 000 euroa enemmän. Tilikaudella osakkeiden myynnistä tuli noin 106 000 euroa arvonalennusta.

Taloussäännön mukaan sitovuustaso on kustannuspaikka.

Mietinnön liitteenä ovat tilinpäätöksen graafiset kuvaukset.
25. marraskuuta 2025

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Neljäs täysistunto päätettiin pitää 26.11.2025 klo 13.00

7. Ilmoitusasiat

Lähetekeskustelu puheenvuorot pyydetään toimittamaan kirkolliskokouksen sähköpostiin.

8. Loppurukous

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

9. Istunnon päättäminen

Puheenjohtajana toiminut metropoliitta Arseni päätti III täysistunnon klo 19.32.

Kirkolliskokouksen IV täysistunto 26. marraskuuta 2025 klo 13.00–13.33

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas. Puheenjohtajana toiminut piispa Sergei avasi neljännen täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 30.**

4. I käsittely

Talousvaliokunta

Asia 15. Kirkolliskokousaloite valtionavun leikkauksen vaikutuksista kirkon talouteen ja valtionavun käytön raportoinnista kirkolliskokoukselle. Asia pantiin pöydälle.

Asia 14. Kirkolliskokousaloite kirkon keskushallinnon ja erityisesti sen taloushallinnon toiminnan arvioimisesta ja tehostamisesta. Asia pantiin pöydälle.

Sivistysvaliokunta

Asia 13. Kirkolliskokousaloite Pyhien toimitusten käsikirja Euhologionin uudistetun laitoksen laatimisesta. Asia pantiin pöydälle.

Asia 19. Kirkolliskokousaloite kirkon työn kehittämisestä ja laatumittareista. Asia pantiin pöydälle.

Asia 24. Kirkolliskokousaloite seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen sekä muiden vähemmistöjen oikeuksien tunnistamisesta ja turvaamisesta kirkossa. Asia pantiin pöydälle.

5. II käsittely

Hallintovaliokunta

Asia 20. Kirkolliskokousaloite kirkon johtamisen avoimuuden edistämisestä

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiasta lausuntoja.

Valiokunta kuuli arkkipiispa Eliaa, metropoliitta Arsenia, kirkollishallituksen lakimies Jouni Heinoa sekä kirkolliskokouksen stueritteja.

Päätösesitys

Kirkolliskokous hylkää aloitteen.

Kirkollishallituksen tulee huolehtia siitä, että sisäisen valvonnan ohjeistus ja sen seuranta ovat ajan tasalla. Kirkollishallituksen tulee ohjeistaa seurakuntia asiassa.

Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta ei pidä aloitteessa mainittua raportointia tarpeellisena.

Avoimuus on oleellinen asia hyvässä hallintokulttuurissa.

Hallintovaliokunnan mielestä vapaaehtoisuuteen perustuvien sidonnaisuusilmoitusten antaminen tulee laajentaa koskemaan myös kirkolliskokousedustajia.

25. marraskuuta 2025

Pirjo Halonen

Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 22. Kirkolliskokousaloite palvelukeskustoiminnan uudistamisesta kirkkoa paremmin palvelevaksi

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta sai lausunnon talousvaliokunnalta.

Hallintovaliokunta kuuli asiassa arkkipiispa Eliaa, metropoliitta Arsenia, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä, kirkollishallituksen lakimies Jouni Heinoa, valiokuntasihtööri Tapio Tiimosta ja talousvaliokuntaa.

Päätösesitys

Kirkolliskokous hyväksyy aloitteen kirkollishallituksen esityksen mukaan.

Selvitystyön tuloksista tulee raportoida kirkolliskokoukselle vuoden 2026 aikana.

Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esityksen perusteluihin.

Nyt käsillä oleva asia 22 liittyy asiaan 14 *Kirkolliskokousaloite kirkon keskuhallinnon ja erityisesti sen taloushallinnon toiminnan arvioimisesta ja tehostamisesta.*

Esitetyt selvitystyöt tulisi toteuttaa yhdessä ja niistä tehdä yksi yhteinen raportti.

25. marraskuuta 2025

Pirjo Halonen
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen
Sihteeri

Asiaan 22 on tehty seuraava vastaesitys:

Vastaesitys

Kirkolliskokous päättää, että esitys palvelukeskuksen ulkoisesta arvioinnista hylätään.

Tehtävään varatut 25 000 € siirretään Filantopiaan ry:n järjestöön ja ukrainalaiseen työhön. Määrärahalla katetaan Ukrainasta vierailevan papin kulut.

Perustelut

Kirkkohallinnon tulee olla avointa ja jatkuvasti arvioitavaa. Palvelukeskus on aloittanut merkittävät rakenteelliset muutokset vuoden 2025 alusta. Ennen kuin päätetään uudesta arvioinnista, on perusteltua odottaa rakenteellisten muutosten tuloksia. Ulkopuolinen arviointi tässä vaiheessa hidastaisi meneillään olevaa kehitystyötä, aiheuttaisi tarpeettomia kustannuksia ja lisäisi sekä palvelukeskuksen että seurakuntien työtä. Arviointiin voidaan tarvittaessa palata myöhemmin, kun rakenteelliset muutokset on saatu päätökseen ja niiden vaikutukset voidaan arvioida luotettavasti.

Kirkolliskokousedustajat

Ioannis Lampropoulos

Mikko Sidorroff

Timo Tynkkynen

Matti Tikkunen

Anna-Katriina Salmikangas

Hynninen Jari

Teo Merras

Päätös:

Vastaesitystä kannatettiin.

Suoritettiin äänestys, jossa valiokunnan esitystä kannatettiin sanomalla JAA ja vastaesitystä sanomalla EI. Äänestyksessä annettiin 20 JAA ääntä, 10 EI ääntä ja 4 tyhjää.

Merkitään, että edustajat Jefim Brodkin ja Ritva Bly käyttivät puheenvuoron asian käsittelyn yhteydessä.

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 23. Kirkolliskokousaloite kiinteistötyöryhmän raportin toimenpide-esitysten edelleen kehittämistä

Hallintovaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt asiassa lausuntoja.

Hallintovaliokunta kuuli asiassa kiinteistöpäällikkö Matti Rouvista ja talousvaliokuntaa.

Päätösesitys

Kirkolliskokous hylkää aloitteen.

Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta kiittää aloitteen tekijää tärkeästä keskustelunavauksesta.

Lisäksi hallintovaliokunta esittää, että kirkollishallitus kehottaa seurakuntia päivittämään kiinteistöstrategiansa ja -toimenpideohjelmansa.

25. marraskuuta 2025

Pirjo Halonen

Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Tapio Tiimonen

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Lakivaliokunta

Asia 8. Kolttasaamelaisten edustusta kirkon päättävissä elimissä koskeva ortodoksisesta kirkosta annetun lain muutosesitys

Lakivaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon kolttien luottamusmies Veikko Feodoroffilta.

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous ehdottaa opetus- ja kulttuuriministeriölle ortodoksisesta kirkosta annettua lakia muutettavaksi seuraavasti (muutosehdotukset lihavoituna):

Kirkolliskokous

10 § Kokoonpano

Kirkolliskokouksen jäseniä ovat:

- 1) hiippakuntien piispat ja apulaispiispat;
- 2) yksitoista papiston edustajaa;
- 3) kolme kanttorien edustajaa;
- 4) kahdeksantoista maallikkojen edustajaa; sekä
- 5) kolttasaamelaisten edustaja, jonka valitsee kolttalaissa (253/1995) tarkoitettu kolttien kyläkokous.**

12 §

Vaalikelpoisuus ja äänioikeus

Papiston edustajien vaalissa vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja ovat kirkon papit ja diakonit, jotka eivät ole vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja kanttorien edustajien vaalissa. Papiston jäsen, joka on piispainkokouksen päätöksellä pidätetty papillisten tehtävien toimittamisesta, ei kuitenkaan ole vaalikelpoinen eikä äänioikeutettu.

Kanttorien edustajien vaalissa vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja ovat kanttorit, jotka työskentelevät päätoimisesti kanttorin tehtävässä kirkon tai seurakunnan palveluksessa.

Vaalikelpoinen maallikkojen edustajaksi ja maallikkojen edustajien valitsijamieheksi on ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu kirkon jäsen, joka ei ole vajaavaltainen ja joka ei ole vaalikelpoinen papiston tai kanttorien edustajien vaalissa.

Äänioikeus maallikkojen edustajien vaalissa on seurakuntien valitsemilla valitsijamiehillä. Vaalissa ehdokkaana olevaa ei voi valita valitsijamieheksi.

Kolttasaamelaisten edustajan vaalissa kolttien kyläkokouksessa noudatetaan kuitenkin kolttalaissa (253/1995) säädettyä tai sen nojalla määrättyä tai päätettyä menettelytapaa.

Seurakunnanvaltuusto

53 §

Kokoonpano

Seurakunnanvaltuuston jäseniä ovat:

- 1) kirkkoherra; ja
- 2) neljäksi kalenterivuodeksi valitut jäsenet.

Seurakunnanvaltuustossa on jäseniä vähintään 9 ja enintään 21. Jäsenten lukumäärä määräytyy seurakunnan jäsenmäärän mukaan kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetyllä tavalla. **Sen seurakunnan seurakunnanvaltuustoon, minkä alueella kolttalain (253/1995) 2 §:n tarkoittama koltta-alue sijaitsee, valitsee yhden jäsenen kolttien kyläkokous.**

Jos jäsenen paikka tulee pysyvästi avoimeksi kesken toimikauden, puheenjohtajan on kutsuttava hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi kyseessä olevalla vaalialueella lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö.

Seurakunnanneuvosto

58 §

Kokoonpano

Seurakunnanneuvoston jäseniä ovat:

- 1) kirkkoherra;
- 2) pääkirkon isännöitsijä; sekä
- 3) vähintään neljä seurakunnanvaltuuston toimikaudekseen valitsemaa jäsentä.

Sen seurakunnan seurakunnanneuvostoon, minkä alueella kolttalain (253/1995) 2 §:n tarkoittama koltta-alue sijaitsee, valitsee yhden jäsenen kolttien kyläkokous.

Jos jäsenen paikka tulee pysyvästi avoimeksi kesken toimikauden, seurakunnanvaltuuston on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen.

Seurakuntaan päätoimisessa työsopimussuhteessa olevat papit, diakonit ja kanttorit voivat valita keskuudestaan edustajan, jolla on puheoikeus seurakunnanneuvoston kokouksessa.

Päätöksen perustelut

Perustuslain 121 §:n 4 kohdan mukaan saamelaisilla on saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Sen vuoksi on tärkeää, että kolttsaamelaisten oma hallintojärjestelmä Kolttien kyläkokous valitsee kolttsaamelaisten edustajat Suomen ortodoksisen kirkon päättäviin elimiin omien käytäntöjensä mukaisesti, alkuperäiskansan itsehallintoa täysimääräisesti kunnioittaen. Kolttsaamelaisten edustajan vaalissa Kolttien kyläkokouksessa noudatetaan kolttalaissa säädettyä tai sen nojalla määrättyä tai päätettyä menettelytapaa.

Ehdotuksen mukaan Kolttien kyläkokous valitsee kirkolliskokousedustajan, joka voi olla pappi, kanttori tai maallikko. Näin taataan alkuperäiskansan täysi itsemääräämisoikeus valinnan suhteen. Myös kolttien luottamusmiehen mukaan tämä vapaus parantaa kolttsaamelaisten itsemääräämisoikeutta. Esitys erillisestä kolttsaamelaistedustuksesta on perusteltu myös siksi, ettei näin vähennetä muiden hiippakuntien kirkkojärjestyksen mukaista edustusta. Esitys ei kumpua tarpeesta muuttaa kirkollista hallintoa, vaan sen perustana on pyrkimys ylläpitää ja edistää kolttakulttuuria. Samaa periaatetta noudatetaan myös seurakunnan päättävien elinten osalta seurakunnassa, joka sijaitsee kolttalain 2 §:ssä tarkoitettulla koltta-alueella.

25. marraskuuta 2025

Elina Palola
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 21. Kirkolliskokousaloite kahden hiippakunnan mallista

Lakivaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta kuuli asiassa metropoliitta Arsenia.

Päätösesitys

Lakivaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen ja esittää, että kirkolliskokous antaa kirkollishallitukselle tehtäväksi perustaa työryhmän selvittämään Suomen ortodoksisen kirkon hiippakuntia koskevia rakenteellisia muutostarpeita.

Päätöksen perustelut

Työryhmän pitää ottaa huomioon ainakin seuraavat seikat:

1. Kolmannen piispan lainsäädännöllinen ja kanoninen asema; sekä
2. Hiippakuntarakenteen muutoksen konkreettiset vaikutukset, mukaan lukien taloudelliset ja toiminnalliset ja työnjaolliset vaikutukset, sekä arvio säästöpotentiaalista ja mahdollisista kertakustannuksista.

Työryhmän pitää laatia ehdotus mahdollisesta uudesta hiippakuntajaosta, sisältäen vaihtoehtoisia malleja nykyisen hiippakuntarakenteen uudistamiseksi. Mahdollisen hiippakuntarakenteen muutoksen tulee palvella ja tukea kirkon perustehtävää muuttuvassa toimintaympäristössä.

Työryhmän raportti pitää esittää vuoden 2026 kirkolliskokousseminaarissa. Kirkollishallituksen pitää valmistella raportin ja siitä käydyn keskustelun pohjalta tarvittavat säädösmuutosesitykset vuoden 2026 kirkolliskokoukselle.

25. marraskuuta 2025

Elina Palola

Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 25. Esitykset poikkeusoloihin varautumista ja sähköistä asiointia koskeviksi säädösmuutoksiksi

Lakivaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Lakivaliokunta pyysi lausunnon hallintovaliokunnalta pykäläehdotuksiin 96 a-c. Hallintovaliokunta ilmoitti kannattavansa sähköisen päätöksenteon mahdollistamista säädöstasolla. Lakivaliokunta keskusteli asiasta myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallitusneuvos Hanna Kiiskisen ja kirkolliskokousstuerttien kanssa.

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkolliskokous ehdottaa opetus- ja kulttuuriministeriölle, että ortodoksisesta kirkosta annettuun lakiin lisätään seuraavat pykälät:

96 a §

Toimielimen päätöksentekotavat

Toimielimelle kuuluvista asioista voidaan päättää varsinaisessa kokouksessa, sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa kokouksessa (*sähköinen kokous*) tai sähköisesti ennen kokousta (*sähköinen päätöksentekomenettely*). Varsinaiseen kokoukseen voi toimielimen päätöksellä osallistua myös sähköisesti.

Sähköisessä kokouksessa ja sähköisessä päätöksentekomenettelyssä sekä varsinaiseen kokoukseen sähköisesti osallistuttaessa seurakunnan tai kirkollishallituksen tulee huolehtia tietoturvallisuudesta ja siitä, että salassa pidettävät tiedot eivät ole ulkopuolisen saatavissa.

96 b §

Sähköinen kokous

Sähköisen kokouksen edellytyksenä on, että läsnä oleviksi todetut ovat keskenään yhdenvertaisessa näkö- ja ääniyhteydessä.

96 c §

Sähköinen päätöksentekomenettely

Toimielinten julkisia kokouksia lukuun ottamatta toimielinten päätöksenteko voi tapahtua suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä.

Käsiteltävät asiat tulee yksilöidä kokouskutsussa ja mainita, mihin mennessä asia voidaan käsitellä sähköisessä päätöksentekomenettelyssä. Asia on käsitelty, kun kaikki toimielimen jäsenet ovat ilmaisseet kantansa asiaan ja käsittelyn määräaika on päättynyt. Asia siirtyy kokouksen käsiteltäväksi, jos yksikin jäsen sitä vaatii tai on jättänyt kantansa ilmaisematta.

Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tehtyjä päätöksiä koskeva pöytäkirja voidaan tarkastaa ennen kokousta.

117 a §

Poikkeusolot

Jos valtioneuvoston asetuksella säädetään valmiuslain (1552/2011) mukaisten toimivaltuuksien soveltamisen aloittamisesta poikkeusoloissa, kirkollishallitus voi kutsua kirkolliskokouksen koolle määräämäänsä paikkaan.

Jos kirkolliskokous ei voi kokoontua poikkeusolojen vallitessa, kirkollishallituksella on oikeus tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle. Lisäksi kirkollishallituksella on oikeus antaa enintään vuoden määräajaksi väliaikainen määräys:

- 1) kirkon keskusrahaston talousarviosta, talousarvion muutoksesta tai talousarvioesityksen soveltamisesta siihen asti, kunnes kirkolliskokous on asiasta päättänyt;
- 2) kirkollishallituksen hallinnosta ja toiminnasta;
- 3) seurakuntien hallinnosta, niiden omaisuuden suojelemisesta ja muista poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä;
- 4) seurakuntavaalien siirtämisestä;
- 5) seurakunnanvaltuuston päätösvallan siirtämisestä seurakunnanneuvostolle taikka seurakunnanneuvoston päätösvallan siirtämisestä kirkkoherralle.

Kirkollishallituksen 2 momentin nojalla antama väliaikainen määräys on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäväksi heti, kun se voi kokoontua. Kirkolliskokous voi jättää määräyksen voimaan, muuttaa määräystä tai kumota määräyksen.

117 b §

Päätösvaltaisuus poikkeusoloissa

Kirkollishallitus voi tehdä 117 a §:n 2 momentissa tarkoitettut ja muut välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos läsnä on viisi kirkollishallituksen jäsentä.

117 c §

Poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin varautuminen sekä varautumisen johtaminen

Seurakunnan, hiippakunnan ja kirkollishallituksen tulee valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluilla sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen poikkeusoloissa.

Seurakunnan tulee varautua henkisen huollon tarjoamiseen kriisitilanteissa.

Kirkollishallitus johtaa ja valvoo hiippakunnan ja seurakuntien varautumista sekä johtaa kirkon keskushallinnon varautumista.

Päätöksen perustelut

96 a §. Toimielimen päätöksentekotavat. Uudessa pykälässä säädettäisiin, millä tavalla toimielimelle kuuluvista asioista voitaisiin päättää. Toimielin voisi käsitellä asioita kokouspaikalla pidettävässä kokouksessa tai vaihtoehtoisesti pitää sähköisen kokouksen. Sähköisellä kokouksella tarkoitettaisiin sähköisessä toimintaympäristössä toteutettua kokousta, johon osallistuttaisiin sähköisen yhteyden avulla osallistujan valitsemasta paikasta käsin. Lisäksi pykälässä täsmennettäisiin, että toimielimen kokouspaikalla pidettävään varsinaiseen kokoukseen voisi osallistua myös sähköisesti (ns. hybridimalli) toimielimen niin päättäessä. Tarkempia määräyksiä voitaisiin ottaa toimielimiä ohjaaviin sisäisiin hallinnollisiin määräyksiin. Sähköisestä kokouksesta säädettäisiin tarkemmin ehdotetussa 96 b §:ssä.

Lisäksi päätöksiä voitaisiin tehdä sähköisesti ennen varsinaista kokousta. Sähköisellä päätöksentekomenettelyllä (”sähköpostikokous”) tarkoitettaisiin ajasta ja paikasta riippumatonta päätöksentekoa ennen toimielimen kokousta. Kyseessä olisi uusi päätöksentekotapa kirkon hallinnossa. Sähköisestä päätöksentekomenettelystä säädettäisiin tarkemmin ehdotetussa 96 c §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkon viranomaisen eli seurakunnan tai kirkollishallituksen tulisi huolehtia tietoturvallisuudesta ja siitä, etteivät salassa pidettävät tiedot ole ulkopuolisten saatavissa. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota salassa pidettävien asioiden käsittelyyn. Laillisuusvalvojien ratkaisuissa (1.12.2011 AOK 1840/1/2010 ja 24.3.2011

EOA 3438/4/09) on todettu, että tavallista sähköpostiyhteyttä ei voida pitää riittävän tietoturvallisena salassa pidettävien tietojen viestinvälitykseen. Siten sähköisessä kokouksessa ja sähköisessä päätöksentekomenettelyssä salassa pidettäviä asioita sisältäviä asiakirjoja ei voida lähettää eikä keskusteluja käydä muun kuin suojatun tietoliikenneyhteyden avulla.

Kirkon viranomaisen, joka käyttää sähköisiä kokouksia, tulisi tietoturvaluusnäkökohdat huomioon ottaen muun muassa linjata se, millaisista paikoista toimielinten jäsenet voivat osallistua kokoukseen. Lisäksi viranomaisen tulee huolehtia siitä, etteivät salassa pidettävät tai luottamukselliset tiedot ole ulkopuolisten saatavissa. Kirkon viranomainen voisi siirtyä käyttämään sähköistä kokousmenettelyä vasta, kun viranomaisen käytössä olevat tietojärjestelmät ovat riittävän tietoturvallisia. Sama koskisi varsinaisia kokouksia siltä osin kuin niihin osallistutaan sähköisesti.

Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä toimielimen jäsenet tulisi voida luotettavasti tunnistaa siten kuin laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009) säädetään. Käytettävän tietojärjestelmän tulisi olla suljettu ja tietoliikenneyhteyksien asianmukaisesti suojatut. Lisäksi olisi otettava huomioon palvelinten tietoturvaluuteen liittyvät näkökohdat.

96 b §. Sähköinen kokous. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin sähköisen kokouksen edellytyksistä. Kokoukseen osallistuvat henkilöt voisivat osallistua kokoukseen keskenään eri paikoista. Myöskään kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin ei tarvitsisi olla läsnä kokouspaikalla. Muutoin sähköisessä kokouksessa toimittaisiin varsinaisen kokouksen päätöksentekomenettelyn mukaisesti.

Sähköisessä kokouksessa läsnä olevien tulisi olla yhdenvertaisessa näkö- ja ääniyhteydessä. Tämä turvaisi toimielimen päätöksenteon toimintaedellytyksiä, kun kokoukseen osallistuvat jäsenet voisivat keskustella päätettävänä olevista asioista kasvokkain.

Jos toimielimen kokous on julkinen, tulisi sen seuraamiseen varata mahdollisuus. Tällainen mahdollisuus voisi toteutua esimerkiksi siten, että yleisölle varataan tila, jossa olevalla näytöllä on sama näkymä kuin kokoukseen osallistuvilla. Sähköinen kokousnäkymä voidaan myös yhdistää avoimeen tietoverkkoon, jossa se voi olla katsottavissa esimerkiksi seurakunnan verkkosivuilta löytyvän linkin kautta.

96 c §. Sähköinen päätöksentekomenettely. Pykälässä säädettäisiin sähköisen päätöksentekomenettelyn edellytyksistä. Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä voitaisiin osa toimielimen kokoukseen tulevista asioista käsitellä harkinnan mukaan

ennen varsinaista toimielimen kokousta. Päätöksentekomenettely olisi pääsääntöisesti tarkoitettu niin kutsuttujen rutiininluontoisten asioiden käsittelyyn. Sähköinen päätöksenteko edellyttäisi siihen soveltuvan tietojärjestelmän tai muun tietoteknisen ratkaisun käyttämistä, mutta se ei edellytä toimielimen jäsenten näkö- ja ääniyhteyttä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kirkon viranomaisten toimielinten julkisia kokouksia lukuun ottamatta päätöksenteko voi tapahtua suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä. Toimielin voisi käyttää sähköistä päätöksentekomenettelyä ennen kokousta tapahtuvaan päätöksentekoon. Viranomaisen harkinnassa olisi, kuinka paljon ennen kokousta päätöksenteon tulee tapahtua. Koska sähköinen päätöksenteko ei ole avointa eikä julkista, sitä ei voitaisi käyttää kokouksissa, jotka ovat julkisia.

Pykälän 2 momentin mukaan sähköisessä päätöksentekomenettelyssä käsiteltävät asiat tulisi yksilöidä kokouskutsussa ja mainita, mihin mennessä asia on käsiteltävä sähköisesti. Kokouskutsussa tulisi siten ilmaista tietty aika, mihin mennessä toimielimen jäsenten on mahdollista käydä ilmaisemassa kantansa asiaan. Asian käsittely ja kannan ilmaiseminen tapahtuisi esimerkiksi suljetussa sähköisessä päätöksentekojärjestelmässä. Kannan ilmaisemiseksi tulisi olla mahdollisimman yksinkertaiset vaihtoehdot kuten esimerkiksi ”jaa”, ”ei” sekä ”tyhjä”. Kannanilmaisujen tulisi olla toimielimen jäsenille avoimia siten, että muut jäsenet voivat nähdä toistensa kannanilmaisut. Asia olisi käsitelty, kun kaikki toimielimen jäsenet olisivat ilmaisseet kantansa asiaan ja päätöksentekoon varattu aika olisi kulunut.

Asia siirtyisi varsinaisen kokouksen käsiteltäväksi, jos yksikin toimielimen jäsen sitä vaatisi. Tällä varmistettaisiin se, että myös sähköisen päätöksenteon piiriin kuuluvista asioista olisi mahdollista käydä keskustelu kokouksessa ennen päätöksentekoa.

Sähköisessä päätöksentekojärjestelmässä tulisi siten olla myös mahdollisuus siirtää asia toimielimen kokouksen käsiteltäväksi. Tilanteissa, joissa yksikin toimielimen jäsen vaatisi siirtoa, asia poistuisi sähköisestä käsittelystä ja tiedon asian siirrosta kokoukseen tulisi näkyä järjestelmässä kaikille toimielimen jäsenille. Samoin tulisi menetellä tilanteissa, joissa toimielimen jäsen tekisi vastaehdotuksen päätökseen. Asian tulisi siirtyä automaattisesti kokouksen käsiteltäväksi, jos yksikin toimielimen jäsen jättäisi kantansa ilmaisematta asiaan kokouskutsussa asetetussa määräajassa. Tällä varmistetaan se, että kaikilla toimielimen jäsenillä on mahdollisuus ilmaista kantansa käsiteltävään asiaan.

Ehdotetun 2 momentin mukaan sähköisessä päätöksentekomenettelyssä ollut asia katsottaisiin käsitellyksi, kun toimielimen jäsenet ovat ilmaisseet kantansa asiaan ja asetettu määräaika olisi päättynyt eikä kukaan jäsenistä ole vaatinut asian siirtämistä toimielimen kokoukseen. Mahdollisesti samaa menettelyä käyttäen tarkistettu päätös annettaisiin tiedoksi. Muutoksenhaku-aika alkaisi kulua päätöksen tiedoksisaannista.

Pykälän 3 momentin mukaan sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tehdyt päätökset voitaisiin tarkastaa ennen kokousta. Pääsääntöisesti sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tehdyt päätökset tarkastettaisiin normaaliin tapaan seuraavassa kokouksessa, mutta päätökset olisi mahdollista tarkastaa jo ennen kokousta. Sähköisessä päätöksenteossa syntyneet päätökset voitaisiin tarkastaa esimerkiksi samassa suljetussa tietojärjestelmässä, jossa ne on tehty, tai muutoin sähköisesti tavanomaista pöytäkirjan tarkastamista vastaavasti.

117 a §. Poikkeusolot. Jos säännöksessä tarkoitetut poikkeusolot vallitsevat, eikä kirkolliskokous voi kokoontua mitään hyväksyttävää kokoontumistapaa käyttäen, kirkollishallitukselle ehdotetaan pykälän 1 momentissa annettavaksi erityisvaltuudet, joiden nojalla se voisi tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle. Lisäksi kirkollishallitus voisi antaa enintään vuoden ajaksi määräyksiä kirkon keskusrahaston talousarviosta, poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä kirkon keskushallinnossa sekä seurakuntien väliaikaisesta hallinnosta, niiden omaisuuden suojelemisesta ja poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä. Pykälän 2 momenttiin otetulla säännöksellä valtuutettaisiin kirkollishallitus antamaan täytäntöönpanomääräyksiä vaalien toimittamisen siirtämisestä tai seurakunnan toimielinten päätösvallan siirrosta. Siinä edettäisiin asteittain siten, että päätösvaltaa siirrettäisiin mahdollisimman vähän ja siirros tehtäisiin lähimmälle mahdolliselle toimielimelle. Pykälän 3 momentin mukaan kirkollishallituksen poikkeusoloissa antamat väliaikaiset määräykset olisi saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäviksi, heti kun se voi kokoontua. Kirkolliskokouksen olisi päätettävä määräysten voimassapidosta ja voimassaoloajasta tai kumoamisesta.

117 b §. Päätösvaltaisuus poikkeusoloissa. Säännöksellä pyritään varmistamaan kirkollishallituksen päätösvaltaisuus edellisessä pykälässä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ehdottamalla, että kirkollishallitus voi tehdä välttämättömät ja kiireelliset päätökset, kun viisi jäsentä on läsnä.

117 c §. Poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin varautuminen sekä varautumisen johtaminen. Eesityksen tavoitteena on parantaa Suomen ortodoksisen kirkon valmiutta vastata muuttuneen turvallisuus- ja toimintaympäristön vaatimuksiin sekä erityisesti toimia aseellisen hyökkäyksen tai sen uhan aiheuttamissa poikkeusoloissa. Valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistetaan, että kirkon tehtäviä voidaan hoitaa mahdollisimman hyvin myös poikkeusoloissa.

25. marraskuuta 2025

Elina Palola

Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Siiri Klubb

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Talousvaliokunta

Asia 7. Esitys kirkon rakenteellisista säästöistä

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt lausuntoja muilta valiokunnilta, mutta kävi keskustelut hallinto-, sivistys- ja lakivaliokuntien kanssa.

Talousvaliokunta kuuli asiassa arkkipiispa Eliaa, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä, kirkon talouspäälikkö Henna Mynttistä, kirkon kiinteistöpäälikkö Matti Rouvista, kirkon tiedottaja Maria Hattusta sekä kirkolliskokouksen stueritteja.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy kirkollishallituksen esityksen liitteenä olevan raportin kirkon rakenteellisista säästöistä seuraavin muutoksin:

Kirkon kasvatuksen ja koulutuksen koordinaattorin tehtävä palautetaan siten, että kirkko kustantaa henkilön palkkakustannuksista 60 % ja yhteistyötaho 40 %. Talousvaliokunta katsoo, että kirkollishallitus voi tarvittaessa ja harkinnan mukaan päättää kirkon maksettavaksi tulevan prosenttisosuuden kasvattamisesta.

Matkapapiston avustukseen haetaan vuosittain lupa valtionavustuksen hakuprosessin yhteydessä. Avustus maksetaan vain, jos valtionavustus on myönnetty.

Kirkollishallituksen esityksestä poiketen seurakunnille maksettavista matkapapiston

avustuksista vähennetään ainoastaan 8 500 euroa (Itä-Suomi, Joensuu) ja 5 900 euroa (Länsi-Suomi, Vaasa). Tämä vähennys ei koske Pohjois-Suomen matkapapistoa.

Talousvaliokunta esittää, että kirkollishallitus käynnistää neuvottelut niiden seurakuntien kanssa, joiden alaisuudessa haja-asutusalueilla toimivat papit ja kanttorit (matkapapisto) työskentelevät, sen selvittämiseksi, miten kunkin työparin rahoitus turvataan jatkossa.

Näiden muutosten vaikutuksesta esitettyjen säästöjen kokonaissumma jää alkuperäistä pienemmäksi.

Päätöksen perustelut

Kasvatustyö on kirkon ydintoimintaa. Siihen tehtävät leikkaukset kohdistuvat suoraan lapsiin ja nuoriin. Seurakunnat tarvitsevat jatkuvasti apua ja tukea kuntien velvollisuutena olevan lakisääteisen uskonnonopetuksen käytännön järjestelyjen toteuttamiseen. Kirkon tässä tarjoama tuki on olennaista. Tilanteessa, jossa tehtävän kokonaisrahoitus on epävarma, tulee kirkollishallituksella olla mandaatti muuttaa tarvittaessa rahoitusosuutta.

Kirkon reuna-alueilla Itä-, Länsi- ja Pohjois-Suomessa toimivien matkapapistojen henkilöstökuluja on katettu valtionavustuksella. Valtionavustuksen leikkaukset kohdistuvat suoraan myös seurakuntiin, koska niiden osuus palkkakuluista kasvaa leikkauksen myötä. Talousvaliokunta katsoo, että hengellinen työ suurten kaupunkien ulkopuolella on välttämätöntä ja kuuluu kirkon ydintoimintaan.

25. marraskuuta 2025

Teo Merras

Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Sivistysvaliokunta

Asia 10. Esitys kirkon uudeksi tavoite- ja toimintasuunnitelmaksi vuosille 2026–2030

Sivistysvaliokunta kuuli asiassa palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Sivistysvaliokunta esittää, että Kirkolliskokous hyväksyy sille esitetyn Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman vuosille 2026–2030.

Strategian ydin on julistuksessa ”Kristus on keskellämme”. Neljä johtamisen aluetta (hyvinvoivat ja toimivat työyhteisöt, kirkko lähelläsi, vastuullinen toiminta, palveleva ja läpinäkyvä hallinto) pysyvät samoina koko strategiakauden, mutta kirkolliskokous vahvistaa vuosittain seuraavan vuoden teeman ja vuosisuunnitelman. Vuoden 2026 teema on nuorisotyö, jonka yhtenä perustana voi käyttää kirkon vuonna 2025 teettämää selvitystä nuorisotyöstä. Työryhmä käynnistää strategian seurakunnissa alkuvuodesta 2026 yhdessä luottamushenkilöiden, työntekijöiden ja muiden toimijoiden kanssa sekä perehdyttää piispat uuteen toimintakulttuuriin.

Strategian käynnistäminen tapahtuu jokaisessa seurakunnassa kesään 2026 mennessä.

Päätöksen perustelut

Kirkolla tulee olla ajantasainen tavoite- ja toimintasuunnitelma. Työryhmän esittämä rullaava strategia mahdollistaa tarvittaessa nopeat korjausliikkeet. Ajattelutavan muutos seurakuntatyössä edustaa uutta näkökulmaa: kirkko on aktiivisesti läsnä ihmisten elämän eri vaiheissa. Tämä edellyttää mm. työntekijöiden saavutettavuuden varmistamista. Neljä johtamisen aluetta edustavat pysyvyyttä ja jatkuvuutta. Työyhteisöjen hyvinvointia seurataan säännöllisesti ja johtotehtävissä oleville järjestetään jatkuvaa koulutusta. Erityisesti diakonia- ja kasvatustyö tarvitsevat jatkuvaa huomiota.

Piispojen ja kirkkoherrojen säännöllisissä kokouksissa saadaan tietoa seurakuntien toiminnan tilasta sekä suunnitelmista. Näistä kokouksista Kirkollishallituksen kautta välittyy kirkolliskokoukseen tietoa kaikkien seurakuntien luottamushenkilöiltä ja työntekijöiltä. Kirkolliskokous vahvistaa ehdotuksen seuraavan vuoden vuosisuunnitelmaksi.

25. marraskuuta 2025

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Lassi Saksa
Sihteeri

Päätös:

Ioannis Lampropoulos teki seuraavan ehdotuksen: Kirkollishallitus vahvistaa seuraavan vuoden teeman ja vuosisuunnitelman toukokuun loppuun mennessä. Ehdotusta kannatettiin.

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti, huomioiden yllä mainittu muutos.

Asia 12. Kirkolliskokousaloite Suomen ortodoksisen kirkkomuseo Riisan toiminnan kehittämisestä

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon talousvaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta yhtyy Kirkollishallituksen esitykseen ja esittää kirkolliskokoukselle aloitteen hylkäämistä.

Päätöksen perustelut

Sivistysvaliokunta toteaa, että aloitteessa esitetyistä asioista päättäminen ei kuulu kirkolliskokouksen toimivaltaan. Sivistysvaliokunta katsoo kulttuurihistoriallisesti merkittävästä esineistöstä huolehtimisen tärkeäksi asiaksi ja kannustaa jatkamaan museon tulevaisuuteen liittyvää keskustelua kirkon ja säätiön välillä.

25. marraskuuta 2025

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Lassi Saksa
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 17. Kirkolliskokousaloite monikulttuurisuustyöstä Suomen ortodoksisessa kirkossa

Sivistysvaliokunta kuuli asiassa arkkipiispa Eliaa ja Filantropian toiminnanjohtaja Riina Nguyenia.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle, että aloite hyväksytään kirkollishallituksen esityksen mukaisesti, ottaen huomioon päätöksen perusteluissa mainitut seikat.

Päätöksen perustelut

Maahanmuuton vuoksi Suomessa on enemmän ortodokseiksi kastettuja, kun koskaan aikaisemmin, mutta valtaosa heistä ei ole kirkkomme jäsenrekisterissä. Seurakuntamme eivät ole tavoittaneet muualla kastettuja ortodokseja. Kirkollishallitus nimeää moniammatillisen työryhmän, joka

1. Kokoa kirkon sisäisen asiantuntemuksen yhteisesti hyödynnettäväksi
2. Edistää yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa
3. Esittää työnsä tuloksen piispainkokoukselle, joka päättää jatkotoimenpiteistä.

25. marraskuuta 2025

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Lassi Saksa
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Päätettiin pitää viides täysistunto 26.11.2025 klo 15.00

7. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

8. Loppurukous

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

9. Istunnon päättäminen

Puheenjohtajana toiminut piispa Sergei päätti neljännen täysistunnon klo 13.33.

Kirkolliskokouksen V täysistunto 26. marraskuuta 2025 klo 15.00–15.34

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas. Puheenjohtajana toiminut piispa Sergei avasi viidennen täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 31.**

4. I käsittely

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2026 talousarvio ja taloussuunnitelma.
Asia pantiin pöydälle.

5. II käsittely

Talousvaliokunta

Asia 15. Kirkolliskokousaloite valtionavun leikkauksen vaikutuksista kirkon talouteen ja valtionavun käytön raportoinnista kirkolliskokoukselle

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta ei pyytänyt lausuntoja muilta valiokunnilta.

Päätösesitys

Aloitteen ensimmäisen osan osalta talousvaliokunta esittää, että aloite hylätään. Toisen kohdan osalta talousvaliokunta esittää aloitteen hyväksymistä.

Päätöksen perustelut

Aloitteessa esitetään, että kirkolliskokous päättää talousarvion hyväksymisen yhteydessä niistä periaatteista, joilla valtionavun mahdollisiin leikkauksiin reagoidaan ja että kirkollishallituksen tulee raportoida kirkolliskokoukselle selkeästi valtionavun käytöstä.

Talousvaliokunta toteaa, että valtionavun myöntämistä säätelee laki valtionavustuksista. Valtionavun myöntämisen perusteista päättää ministeriö eikä kirkko voi vaikuttaa valtionavun määrään. Mikäli valtionapua leikataan, kirkon tulee sopeuttaa toimintaansa vastaavasti.

Talousvaliokunnalla on vuosittain käytössään selkeä erittely valtionavustuksen käytöstä, ja se tullaan jatkossa toimittamaan kirkolliskokouksen jäsenille tilinpäätöksen yhteydessä.

25. marraskuuta 2025

Teo Merras

Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski

Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 14. Kirkolliskokousaloite kirkon keskushallinnon ja erityisesti sen taloushallinnon toiminnan arvioimisesta ja tehostamisesta

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Talousvaliokunta ei pyytänyt lausuntoja muilta valiokunnilta. Valiokunta kuuli asiassa kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että aloite itsessään hylätään. Aloitteen tavoite on hyvä ja tärkeä, ja talousvaliokunta yhtyy siinä esitettyihin osatavoitteisiin. Aloitteessa esitetyt asiat tulevat päätetyiksi jo olemassa olevien päätösten kautta.

Perustelut

Vuoden 2025 kirkolliskokous on tehnyt merkittäviä palvelukeskuksen ja taloustoimiston toiminnan kehittämiseen tähtääviä päätöksiä.

Kirkolliskokous on päättänyt merkittävistä rakenteellisista muutoksista, joihin pienenevä valtionapu on kirkon johtanut. Lisäksi talousvaliokunta esittää talousarviossa, että tulevana vuonna selvitetään mahdollisuuksia siirtää vuotuista ylijäämää takaisin seurakuntiin kirkon perustyön toteuttamiseen.

Taloustoimisto on tehnyt ja tekee jatkuvasti arviointia taloushallinnon ohjelmistojen ja tietojärjestelmien toimivuudesta ja niiden tarkoituksenmukaisuudesta nykyisessä käytössä. Järjestelmien kilpailutus on niin ikään tärkeä tehdä säännöllisesti, mutta se tulee tehdä harkitusti ja hallitusti.

Talousvaliokunta näkee, että toiminnan kehittäminen ja jatkuva arviointi on tärkeää, mutta nykyisessä muutostilanteessa on tarpeen ensin antaa nyt tehdyille muutoksille aikaa saavuttaa oma vaikutuksensa, ja tehdä arviointia vasta sen jälkeen.

Asian käsittely valiokunnassa

Talousvaliokunta äänesti asiassa. Talousvaliokunnan puheenjohtajan pohjaesitystä kannatti kuusi ja vastaesitystä kaksi jäsentä. Puheenjohtaja ei äänestänyt.

Vastaesitys:

Talousvaliokunta päättää hyväksyä aloitteen kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

26. marraskuuta 2025

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Asiaan 14 on tullut seuraava vastaesitys:

Vastaesitys

Kirkolliskokous hyväksyy aloitteen kirkollishallituksen esityksen mukaisesti.

Perustelut

Kirkolliskokous on hyväksynyt samansisältöisen aloitteen asiassa 22 ”Kirkolliskokousaloite palvelukeskustoiminnan uudistamisesta kirkkoa paremmin palvelevaksi”. Kirkon taloustoimiston kehittämistarpeet on tunnistettu ja asian 7 yhteydessä kirkolliskokous on hyväksynyt ensi vuonna alkavan ”taloustoimiston tehostamisohjelman” käynnistämisen, jonka tavoitteita, sisältöä tai toteutustapaa ei ole kuitenkaan tarkemmin esitetty.

Kirkollishallituksen esityksen mukaisesti palvelukeskuksen toimintaa tulee kehittää sellaiseksi, että se palvelee seurakuntien toimintaa parhaalla mahdollisella tavalla.

Metropoliitta Arseni

Ritva Bly

Jefim Brodkin

Kimmo Kallinen

Kim Kilpinen

Raija Kivimäki

Tanja Leskinen

Anja Lindström

Ludmila Niemi

Arkkimandriitta Mikael

Elina Palola

Aleksander Roszczenko

Ulla Saarinen

Mikael Sundkvist

Irina Tchervinskij-Matsi

Päätös:

Suoritettiin äänestys, jossa valiokunnan esitystä kannatettiin sanomalla JAA ja vastaesitystä sanomalla EI. Äänestyksessä annettiin 10 JAA ääntä, 22 EI ääntä ja 2 tyhjää.

Vastaesityksen mukaan.

Sivistysvaliokunta

Asia 13. Kirkolliskokousaloite Pyhien toimitusten käsikirja Euhologionin uudistetun laitoksen laatimisesta

Sivistysvaliokunta pyysi ja sai lausunnon talousvaliokunnalta asiassa 13.

Sivistysvaliokunnan mietintö

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous päättää antaa Kirkollishallituksen tehtäväksi asettaa työryhmän laatimaan uudistetun laitoksen Pyhien toimitusten käsikirja Euhologionista.

Työryhmä toimii piispainkokouksen johdolla. Työryhmään tulee kutsua Ortodoksisten Pappien Liiton nimeämä asiantuntija sekä henkilö, jolla on kreikan kielen ja Euhologionien eri laitosten syvälinen tuntemus.

Kirkolliskokous osoittaa 9.000 euron määrärahan kolmen vuoden ajalle (3.000 euroa/vuosi) kirjan toimittamiseksi ja kustantamiseksi (mm. tarvittavat uudet käännökset, kielenhuolto jne.) Kirjasta tulee aluksi laatia versio koekäyttöön, jonka perusteella saadun palautteen myötä kirjasta laaditaan lopullinen versio, joka alistetaan normaalin käytännön mukaisesti piispainkokouksen hyväksyttäväksi.

Kirjan lopullista sisältöä ja kieltä muokattaessa tulee kuulla riittävän laajaa joukkoa kirjaa käyttäviä papistoa ja kanttoreita. Tämän toteuttamiseksi on kirjasta tarpeen laatia koepainos, jota käytetään valikoiduissa paikoissa keräten kokemuksia ja huomioita tekstien toimivuudesta käytössä.

On toivottavaa, että suurin osa varsinaisesta toimitustyöstä voitaisiin tehdä oman toimen ohella kirkossamme.

Päätöksen perustelut

Nykyinen Euhologion vuodelta 1974 on palvellut kirkkoamme jo 50 vuotta. Kirjan tekstien suomennos on kuitenkin jäänyt ajastaan jälkeen ja yleisen kokemuksen perusteella tekstit eivät ole niin hyvin ymmärrettäviä nykyihmiselle kuin niiden tulisi olla. Lisäksi kirjan sisältämien toimitusten ja erityisesti erilaisiin elämätilanteisiin liittyvien rukousten kirjoja on syytä laajentaa ja muuttaa vastaamaan paremmin Suomen ortodoksisen kirkon tarpeita nyt ja tulevana vuosikymmeninä.

26. marraskuuta 2025

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Lassi Saksa
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 19. Kirkolliskokousaloite kirkon työn kehittämisestä ja laatumittareista

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon talousvaliokunnalta.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle aloitteen hyväksymistä. Uuden strategiakauden myötä laaditaan ja otetaan käyttöön Suomen ortodoksisen kirkon laatumittarit. Työ tilataan Itä-Suomen yliopistolta vuoden 2026 alussa. Samalla kehitetään yhteisiä tavoitteita ja seuranta koko kirkon työlle. Tarkoitukseen varataan 6.000 euroa vuodelle 2026. Seuraavan aineistokeruuvuoden (2028) kustannuksista päätetään vuoden 2027 kirkolliskokouksessa. Tulokset esitetään vuoden 2026 kirkolliskokoukselle.

Päätöksen perustelut

Itä-Suomen yliopisto on valmis luomaan kyseisen mittariston, joka myös tuottaa dataa barometrin toteuttamiseksi. Aineisto kerätään kahden vuoden välein.

Mittaristo koostuu kahdesta osasta:

1. Pysyvä osa, jolla kerätään laadullista ja määrällistä seurantatietoa toiminnasta, toiminnan vaikuttavuudesta, kokemuksista ja lautupalautteesta.
2. Vaihtuva osa, jolla saadaan tietoa kirkon strategiaan liittyvistä ajankohtaisista ilmiöistä.

Yliopisto valmistelee mittariston, vastaanottaa ja analysoi sen aineiston. Analyysista tuotetaan kattava raportti kirkon käyttöön ja raakadata tallennetaan lopullisesti kirkon arkistoon. Kirkon velvollisuus työnantajana on seurata työn laatua. Avoimesti määritellyt laatumittarit ja työnkuvat lisäävät työntekijöiden työssä onnistumisen kokemuksia ja työhyvinvointia, kun työnantajan ja seurakuntalaisten odotukset ovat tiedossa. Työnkuvien tulee olla selkeästi määriteltyjä, kuvastaa kirkon tavoitteita ja tukea niissä onnistumista.

26. marraskuuta 2025

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Lassi Saksa
Sihteeri

Asiaan 19 on tullut seuraava vastaesitys:

Vastaesitys

Esitys:

Esitämme, että aloite hylätään.

Perustelut:

Kirkon työtä tulee arvioida suhteessa kirkon strategiaan. Kirkolliskokous on juuri hyväksynyt uuden strategian, ja sen käyttöön ottamista vasta valmistellaan. On liian varhaista ryhtyä tekemään arviointia jo tulevan vuoden aikana.

Lisäksi on myös hyvin kyseenalaista, voidaanko ylipäänsä luoda relevantteja mittareita kirkon hengellisen työn laadun arviointiin. Tässä suhteessa kriteeriksi ei riitä seurakuntalaisten oma kokemus. Sen sijaan esimerkiksi kirkon hallintoon, kiinteistöjen ja taloudenhoitoon liittyvissä asioissa mittarit voivat hyvinkin toimia.

Työntekijöiden hyvinvointi vahvistuu sillä, että he voivat keskittyä tekemään heille kuuluvaa perustyötä. Vaikka mittariston laatiminen on päätösesityksessä osoitettu Itä-Suomen yliopistolle, merkitsee se kuitenkin myös työntekijöille lisätyötä esimerkiksi raportoinnin vuoksi.

Mikael Sundkvist
Kimmo Kallinen

Päätös:

Merkitään, että edustaja Jefim Brodkin käytti puheenvuoron asiaan.

Suoritettiin äänestys, jossa valiokunnan esitystä kannatettiin sanomalla JAA ja vastaesitystä sanomalla EI. Äänestyksessä annettiin 26 JAA ääntä, 7 EI ääntä ja 1 tyhjä.

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 24. Kirkolliskokousaloite seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen sekä muiden vähemmistöjen oikeuksien tunnistamisesta ja turvaamisesta kirkossa**Sivistysvaliokunnan mietintö****Valiokuntien lausunnot**

Sivistysvaliokunta ei pyytänyt lausuntoja muilta valiokunnilta. Sivistysvaliokunta kuuli asiassa kirkolliskokouksen tuertteja.

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta yhtyy Kirkollishallituksen esitykseen ja esittää kirkolliskokoukselle aloitteen hyväksymistä.

Päätöksen perustelut

Kirkolliskokousaloitteessa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen sekä muiden vähemmistöjen oikeuksien tunnistamisesta ja turvaamisesta kirkossa sanotaan:

”Kirkko on Kristuksen ruumis. Joidenkin ruumiinosien ulossulkeminen – niiden identiteetin kieltäminen – ei satuta vain näitä yksilöitä, vaan rampauttaa yhteisöä itseään, haavoittaa kirkkoa ja tekee siitä vähemmän kirkon, heikomman. Kirkossa kaikkien – aivan kaikkien, sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, etnisestä taustasta, ihonväristä, terveydellisistä haasteista, yhteiskunnallisesta asemasta jne. huolimatta täytyy tuntea olonsa turvalliseksi ja tulla aidosti kuulluksi ja kohdatuksi.”

Sivistysvaliokunta katsoo, että aloitteen tavoitteet – kirkon jäsenyyden turvallisuuden, ihmisarvon ja yhdenvertaisen kohtaamisen vahvistaminen – ovat sopusoinnussa ortodoksisen kirkon pastoraalisen tradition ja kasvatustehtävän kanssa.

Sivistysvaliokunta pitää tarpeellisena, että kirkko kehittää koulutusta, ohjeistusta ja viestintää, jotka tukevat kaikkien vähemmistöihin kuuluvien jäsenten kokonaisvaltaista kohtaamista ja osallisuutta.

Valiokunta ei ota kantaa opillisiin kysymyksiin, mutta korostaa, että kirkon linjausten on oltava sopusoinnussa Suomen lainsäädännön kanssa ja että kirkon kasvatus- ja sielunhoitotyö edellyttävät selkeitä, yhdenvertaisuutta tukevia käytäntöjä. Kirkon tulee kulkea jokaisen ihmisen rinnalla ja antaa tukensa hänelle kaikissa elämän tilanteissa loppuun asti.

26. marraskuuta 2025

Aleksander Roszczenko
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Lassi Saksa
Sihteeri

Asiaan 24 on tullut seuraava vastaesitys:

Vastaesitys:

Kirkolliskokous hyväksyy kirkollishallituksen esityksen sen alkuperäisessä muodossa.

Perustelut:

Kirkollishallituksen esityksessä asia 24 on esitetty käsiteltäväksi asiaan *11: esitys turvallisemman tilan periaatteiden käyttöön otosta Suomen ortodoksisessa kirkossa* yhteydessä. Kirkolliskokous on päättänyt hyväksyä asian 11, ja tarkoituksen mukaista on, että tämä asia käsitellään samassa yhteydessä niillä perusteilla, jotka kirkollishallituksen esityksessä on mainittu.

Kaksi toisiaan hyvin lähellä olevaa asiaa käsitellään samassa työryhmässä.

Mikael Sundkvist
Mikko Sidoroff
Kimmo Kallinen
Timo Tynkkynen

Päätös:

Merkitään, että Heikki Huttunen käytti puheenvuoron asiaan.

Suoritettiin äänestys, jossa valiokunnan esitystä kannatettiin sanomalla JAA ja vastaesitystä sanomalla EI. Äänestyksessä annettiin 22 JAA ääntä, 10 EI ääntä ja 2 tyhjää.

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Seuraava täysistunto päätettiin pitää 26.11.2025 klo 17.30.

7. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

8. Loppurukous

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

9. Istunnon päättäminen

Puheenjohtajana toiminut piispa Sergei päätti viidennen istunnon klo 15.34.

Kirkolliskokouksen VI täysistunto 26. marraskuuta 2025 klo 17.30–17.55

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas. Puheenjohtajana toiminut arkkipiispa Elia avasi kuudennen täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Todettiin, että edustaja Matti Tikkunen oli poissa, muut edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 32.**

4. II käsittely

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2026 talousarvio ja taloussuunnitelma

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Talousvaliokunta ei pyytänyt lausuntoja muilta valiokunnilta, mutta keskusteli asiasta sivistys-, hallinto- ja lakivaliokuntien kanssa. Talousvaliokunta kuuli arkkipiispa Eliaa, metropoliitta Arsenia, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä, kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä ja kirkolliskokouksen stueriteja.

Päätösesitys

Vuoden 2026 talousarvio ja vuosien 2027–2028 taloussuunnitelma on laadittu kirkolliskokouksen hyväksymän kirkon talouden rakenteellisten muutosten suunnitelman mukaan. Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen seuraavin muutoksin:

- *KP 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset:* Vähennetään valtionavustuksella katetusta Kirkkomuseosäätiön avustuksesta 8 prosentin sijasta 10,5 prosenttia, eli vähennetään kirkollishallituksen esityksestä 20 000 euroa, jolloin avustussumma on 170 000 euroa.
- *KP 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset* Lisätään 25 000 euroa (2026–2027) Filantopia ry:n kautta käytettäväksi ukrainalaisten parissa tehtävään työhön. Määrärahaalla katetaan Ukrainasta vierailevan papin kulut.

- *KP 401 Julkaisutoiminta* Lisätään 3 000 euroa per vuosi (2026–2028) Euhologionin uudistetun laitoksen toimittamiseksi ja kustantamiseksi
- *KP 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset* Lisätään 16 000 euroa peruskorjausavustuksiin
- *KP 119 Palvelukeskuksen yhteiset kulut* Lisätään 5 000 euroa palvelukeskuksen työntekijöiden työhyvinvoinnin edistämiseen
- *KP 119 Palvelukeskuksen yhteiset kulut* Lisätään sijoitusten tarkastelun asiantuntijapalveluihin 15 000 euroa
- *KP 114—116* Lisätään 1000 euroa jokaisen hiippakunnan nuorisovaltuustolle toiminnan kehittämiseen
- *KP 201 Keskusrekisteri* Lisätään 168 350 euroa EOAVH-hankkeen kustannuksiin ja sama summa avustuksiin. Kustannusvaikutus on 0 euroa.
- *KP 119 Palvelukeskuksen yhteiset kulut* Lisätään 6000 euroa aloitteen 19 mukaisen laatumittariston kehittämiseen.

Näiden muutoksien jälkeen vuoden 2026 talousarvion loppusumma on 91 000 euroa ylijäämäinen. Taloussuunnitelmavuosien 2027 loppusumma on 218 200 ja vuoden 2028 loppusumma 519 400 euroa ylijäämäinen. Talousvaliokunta toteaa, että tässä vaiheessa vuosien 2027 ja 2028 ennustaminen on äärimmäisen vaikeaa tulojen muodostumisen epävarmuuden vuoksi. Kirkon tase kestää myös tilapäiset alijäämävuodet.

Mikäli talousarviovuosien 2027–2028 arvioitu ylijäämä ylittää 100 000 euroa selvitetään mahdollisuutta palauttaa ylimenevä osa takaisin seurakunnille strategian päälinjausten toteuttamiseksi. Kirkollishallitus laatii periaatteet, joilla palautus lasketaan.

Yleisen taloudellisen epävarmuuden vuoksi kirkollishallituksen tulee valmistella tulevaisuuden riskianalyysi, joka ottaa huomioon eri taloudelliset skenaariot tuloissa ja menoissa.

Päätöksen perustelut

Vuoden 2025 osalta Suomen ortodoksisen kirkon valtionavun lähtötaso arvioitiin uudelleen ja kirkon valtionapu laski 2 771 000 eurosta 2 382 000 euroon. Suomen hallituksen talouden sopeuttamistoimet jatkuvat ja hallituksen esitys vuoden 2026 talousarviosta sisältää ylimääräisen 200 000 euron valtionavun leikkauksen ortodoksiselle kirkolle vuosille 2026 ja 2027. Hallituksen esityksessä vuodelle 2026 Suomen ortodoksiselle kirkolle esitetään valtionapua 2 192 000 euroa. Tämän hetkisen tiedon mukaan vuonna 2028 valtionapu palautuu vuoden 2025 tasolle.

Järjestöjen (ONL, Filantropia) ja Valamon opiston toiminta ovat osa kirkon strategisia painopisteitä ja siksi niille annettavia avustuksia ei vähennetä. Edellä mainittujen organisaatioiden kanssa tehtyjen yhteistyösopimusten mukaan avustuksen määrää tarkistetaan vuosittain kirkolliskokouksessa. Muita kirkon yhteydessä toimivia järjestöjä avustetaan erillisellä määrärahalla.

Kirkon rahoittama ja Filantropia ry:n koordinoima ”Yhdessä kirkossa” -hanke on osoittautunut tärkeäksi ja toimivaksi ukrainalaisia yhdistäväksi toimintamuodoksi. Ukrainalaisten kotouttamista edistetään hankkeen toimesta, mutta sen palveluksessa ei ole pappia, joka voisi toimittaa ukrainankielisiä palveluksia ja pyhiä toimituksia. Arkkipiispa Elian Ukrainan vierailun yhteydessä sovittiin yhdessä metropoliitta Epifanin kanssa papin kutsumisesta säännöllisesti Suomeen. Tämä toiminta edellyttää erillistä Filantropia ry:lle osoittavaa määrärahaa. Seurakunnat osallistuvat omalla osuudellaan kustannuksiin ja sopivat Filantropia ry:n kanssa kustannusten jaosta. Avustusmääräraha osoitetaan talousarviovuodelle 2026 ja taloussuunnitelma vuodelle 2027.

Vuoden 2026 talousarvioon on lisätty 15 000 euroa asiantuntijapalveluihin sijoitusten tarkastelua varten rakenteellisen säästöohjelman mukaisesti. Talousvaliokunta katsoo, että asiantuntijan on tarpeen tarkastella kirkon koko sijoitustoimintaa.

26. marraskuuta 2025

Teo Merras
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski
Sihteeri

Asiaan 6 on tullut kaksi vastaesitystä:

1. Vastaesitys

Tehdään muutos kohtaan *Kustannuspaikka 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset*. Muutos kuuluu seuraavasti:

Vähennetään valtionavustuksella Kirkkomuseosätiön avustuksesta kirkollishallituksen esityksen mukaisesti 8 prosenttia, jolloin avustussumma on 190 000 euroa.

Perustelut

Kirkkomuseosäätiön ylläpitämä kirkkomuseo Riisa on keskeinen toimija Suomen ortodoksisen kirkon kulttuuriperinnön vaalijana. Tämä on yksi keskeisistä kirkon perustehtävistä. Emmekä tee työtä vain tätä päivää tai itseämme varten, emmekä vain seuraavaa talousarviovuodetta varten, vaan teemme sitä ikiaikaisen yhteisen arvokkaan perintömme vaalimiseksi myös tulevaisuutta ja tulevia sukupolvia varten.

Kirkolliskokous päätti jo vuosi sitten leikata Kirkkomuseosäätiön avustusta runsaasti yli sen, mitä kirkollishallitus jo omassa leikkausesitykseen ehdotti. Nyt tämä kaksinkertainen leikkaus tulisi talousvaliokunnan esityksen mukaan taas toistumaan.

Kirkkomuseo Riisa on sitä ylläpitävän säätiön johdolla monin eri tavoin sopeuttanut toimintojaan kuluvana vuonna, viimevuotisen avustusleikkauksen vuoksi. Toimintaa on kehitetty, perusnäyttely on parhaillaan uusittavana ja avautuu kiinnostavassa muodossa tammikuussa 2026. Aukioloaikoja on pystytty lisäämään, kävijämäärät ovat kasvussa, yhteistyötä eri museoiden, museoverkostojen ja mm. Valamon luostarin kanssa on lisätty, ja myös aivan uusia yhteistyöavauksia ollaan viemässä eteenpäin. Säätiöltä ja museon toimivalta johdolta saatujen tietojen mukaan toiminta on viritetty aika lailla äärirajoille taloudellisten ja inhimillisten resurssien suhteen.

Uusia avustusten leikkauksia tiedettiin tänäkin vuonna odottaa valtio-osuuksien vähenemisen vuoksi, ja kirkollishallituksen pohjaesityksessä ne onkin jo huomioitu. Yllätys on sen sijaan se, että viimevuotiseen tapaan, jo toista vuotta peräkkäin, kirkolliskokouksen talousvaliokunta esittää edelleen lisää vähennyksiä avustuksiin kirkollishallituksen jo esittämien vähennysten päälle. Esitetty lisävähennys voi olla museon ensi vuoden toiminnan kannalta jopa kriittisen vaikea.

Lopulta kyse on arvoista, siitä mitä kirkolliskokous ja sen edustajat pitävät tärkeänä. Viittauksena lähetekeskustelussa käytettyyn puheenvuoroon, museotoiminta ei ole vain peruskokoelmanäyttelyä, vaihtuvia näyttelyjä, esineiden esilläpitoa. Se on myös tutkimusta, asiantuntija-apua, opetusta. laaja-alaista ortodoksisen kulttuuriperinnön suojelua, sen vaalimista ja edelleen kehittämistä.

Näillä perustein talousvaliokunnan esittämä 20.000 euron lisäleikkaus avustuksiin ei ole perusteltu, ja tämä määräraha tulisi palauttaa budjettiesitykseen. Talousvaliokunta voi harkintansa mukaan tarkistaa vastaavalta osin talousarvion loppusummaa ilman vaikutuksia muihin kustannuspaikkoihin.

Jussi Kauhanen

2. Vastaesitys

Kirkolliskokous varaa Ortodoksisto.fi-sivuston päivittämiseen ja kehittämiseen 15 000 euron määrärahan vuodelle 2026 kustannuspaikalle 205 Kirkon kasvatus-, diakonia- ja maahanmuuttajatyö. 15 000 euron avustus katetaan kustannuspaikalta 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset Ortodoksisten nuorten liiton (ONL) avustuksesta.

Perustelut

Kirkollishallituksen kokouksen 31.8.2023 perustelutekstin mukaan: ”Ortodoksisto.fi -sivusto on ortodoksista kasvatusta ja opetusta tukeva sivusto. Sinne kootaan aineistoa erityisesti kotona, seurakunnissa ja kouluissa tapahtuvaa kasvatusta, koulutusta ja opetusta varten.”

Kirkolliskokous on vuonna 2021 myöntänyt 75 000 euron määrärahan kolmelle vuodelle 2022–2024 Ortodoksisto.fi-sivun kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Ortodoksisto.fi-sivuston tukeminen edistää vuosille 2026–2030 hyväksyttyä kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman painotusta kasvatustyöhön.

ONL:n vuosittainen avustus tulee jatkossa arvioida kirkolliskokouksessa talousarvion käsittelyn yhteydessä joka vuosi.

Ritva Bly
Jefim Brodkin
Kim Kilpinen
Raija Kivimäki
Sofia Laukkanen
Tanja Leskinen
Timo Nykänen
Kaisa Pahkala
Elina Palola
Rauno Pietarinen
Aleksander Roszczenko
Ulla Saarinen
Irina Tchervinskij-Matsi

Päätös:

Vastaesitys 1 / Jussi Kauhasen tekemä vastaesitys

Esitystä kannatettiin. Suoritettiin äänestys, jossa valiokunnan esitystä kannatettiin sanomalla JAA ja vastaesitystä sanomalla EI. Äänestyksessä annettiin 27 JAA ääntä, 4 EI ääntä ja 2 tyhjää. 1 edustaja oli poissa.

Talousvaliokunnan mietinnön mukainen esitys jää tältä osin voimaan.

Vastaesitys 2 / Ritva Bly, Jefim Brodkin, Kim Kilpinen, Raija Kivimäki, Sofia Laukkanen, Tanja Leskinen, Timo Nykänen, Kaisa Pahkala, Elina Palola, Rauno Pietarinen, Aleksander Roszczenko, Ulla Saarinen ja Irina Tchervinskij-Matsi tekemä vastaesitys

Ioannis Lampropoulos esitti, että vastaesitys hylätään.

Timo Nykänen ja Rauno Pietarinen esittivät, että vastaesitystä kannatetaan.

Suoritettiin äänestys, jossa valiokunnan esitystä kannatettiin sanomalla JAA ja vastaesitystä sanomalla EI. Äänestyksessä annettiin 12 JAA ääntä, 20 EI ääntä ja 1 tyhjä. 1 edustaja oli poissa.

Asia palautuu talousvaliokunnan käsittelyyn.

5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Seuraava täysistunto päätettiin pitää 26.11.2025 klo 18.45.

6. Ilmoitusasiat

Ei ole.

7. Loppurukous

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

8. Istunnon päättäminen

Puheenjohtajana toiminut arkipiispa Elia päätti kuudennen täysistunnon klo 17.55.

Kirkolliskokouksen VII täysistunto 26. marraskuuta 2025 klo 18.45–19.03

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas. Puheenjohtajana toiminut arkkipiispa Elia avasi VII täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen lakimies Jouni Heino suoritti nimenhuudon. Todettiin, että edustajat Sofia Laukkanen ja Matti Tikkunen olivat poissa. Muut edustajat olivat paikalla itse tai varaedustajan toimesta.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. **Liite 33.**

4. II käsittely

Asia 6. Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2026 talousarvio ja taloussuunnitelma

Talousvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Talousvaliokunta ei pyytänyt lausuntoja muilta valiokunnilta, mutta keskusteli asiasta sivistys-, hallinto- ja lakivaliokuntien kanssa. Talousvaliokunta kuuli arkkipiispa Eliaa, metropoliitta Arsenia, palvelukeskuksen johtaja Jari Rönkköä, kirkon talouspäällikkö Henna Mynttistä ja kirkolliskokouksen stueriteja.

Päätösesitys

Vuoden 2026 talousarvio ja vuosien 2027–2028 taloussuunnitelma on laadittu kirkolliskokouksen hyväksymän kirkon talouden rakenteellisten muutosten suunnitelman mukaan. Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen seuraavin muutoksin:

- *KP 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset*
Vähennetään valtionavustuksella katetusta Kirkkomuseosäätiön avustuksesta 8 prosentin sijasta 10,5 prosenttia, eli vähennetään kirkollishallituksen esityksestä 20 000 euroa, jolloin avustussumma on 170 000 euroa.
- *KP 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset*

Lisätään 25 000 euroa (2026–2027) Filantopia ry:n kautta käytettäväksi ukrainalaisten parissa tehtävään työhön. Määrärahalla katetaan Ukrainasta vierailevan papin kulut.

- *KP 401 Julkaisutoiminta*

Lisätään 3 000 euroa per vuosi (2026–2028) Euhologionin uudistetun laitoksen toimittamiseksi ja kustantamiseksi

- *KP 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset*

Lisätään 16 000 euroa peruskorjausavustuksiin

- *KP 119 Palvelukeskuksen yhteiset kulut*

Lisätään 5 000 euroa palvelukeskuksen työntekijöiden työhyvinvoinnin edistämiseen

- *KP 119 Palvelukeskuksen yhteiset kulut*

Lisätään sijoitusten tarkastelun asiantuntijapalveluihin 15 000 euroa

- *KP 114—116*

Lisätään 1000 euroa jokaisen hiippakunnan nuorisovaltuustolle toiminnan kehittämiseen

- *KP 201 Keskusrekisteri*

Lisätään 168 350 euroa EOAVH-hankkeen kustannuksiin ja sama summa avustuksiin. Kustannusvaikutus on 0 euroa.

- *KP 119 Palvelukeskuksen yhteiset kulut*

Lisätään 6000 euroa aloitteen 19 mukaisen laatumittariston kehittämiseen.

- ***KP 205 Kirkon kasvatus, diakonia ja maahanmuuttajatyö***

Lisätään 15 000 euron avustus ortodoksisto.fi -sivuston päivittämiseen ja kehittämiseen. Avustus katetaan vuoden 2026 ylijäämästä.

Näiden muutoksien jälkeen vuoden 2026 talousarvion loppusumma on 76 000 euroa ylijäämäinen. Taloussuunnitelmavuosien 2027 loppusumma on 218 200 ja vuoden 2028 loppusumma 519 400 euroa ylijäämäinen. Talousvaliokunta toteaa, että tässä vaiheessa vuosien 2027 ja 2028 ennustaminen on äärimmäisen vaikeaa tulojen muodostumisen epävarmuuden vuoksi. Kirkon tase kestää myös tilapäiset alijäämävuodet.

Mikäli talousarviovuosien 2027–2028 arvioitu ylijäämä ylittää 100 000 euroa selvitetään mahdollisuutta palauttaa ylimenevä osa takaisin seurakunnille strategian päälinjausten toteuttamiseksi. Kirkollishallitus laatii periaatteet, joilla palautus lasketaan.

Yleisen taloudellisen epävarmuuden vuoksi kirkollishallituksen tulee valmistella tulevaisuuden riskianalyysi, joka ottaa huomioon eri taloudelliset skenaariot tuloissa ja menoissa.

Päätöksen perustelut

Vuoden 2025 osalta Suomen ortodoksisen kirkon valtionavun lähtötaso arvioitiin uudelleen ja kirkon valtionapu laski 2 771 000 eurosta 2 382 000 euroon. Suomen hallituksen talouden sopeuttamistoimet jatkuvat ja hallituksen esitys vuoden 2026 talousarviosta sisältää ylimääräisen 200 000 euron valtionavun leikkauksen ortodoksiselle kirkolle vuosille 2026 ja 2027. Hallituksen esityksessä vuodelle 2026 Suomen ortodoksiselle kirkolle esitetään valtionapua 2 192 000 euroa. Tämän hetkisen tiedon mukaan vuonna 2028 valtionapu palautuu vuoden 2025 tasolle.

Järjestöjen (ONL, Filantropia) ja Valamon opiston toiminta ovat osa kirkon strategisia painopisteitä ja siksi niille annettavia avustuksia ei vähennetä. Edellä mainittujen organisaatioiden kanssa tehtyjen yhteistyösopimusten mukaan avustuksen määrää tarkistetaan vuosittain kirkolliskokouksessa. Muita kirkon yhteydessä toimivia järjestöjä avustetaan erillisellä määrärahalla. *Kirkolliskokous on hyväksynyt uuden strategian vuosille 2026–2030. Strategian painopiste vuodelle 2026 on kasvatusta- ja nuorisotyö.*

Kirkon rahoittama ja Filantropia ry:n koordinoima ”Yhdessä kirkossa” -hanke on osoittautunut tärkeäksi ja toimivaksi ukrainalaisia yhdistäväksi toimintamuodoksi. Ukrainalaisten kotouttamista edistetään hankkeen toimesta, mutta sen palveluksessa ei ole pappia, joka voisi toimittaa ukrainankielisiä palveluksia ja pyhiä toimituksia. Arkkipiispa Elian Ukrainan vierailun yhteydessä sovittiin yhdessä metropoliitta Epifanin kanssa papin kutsumisesta säännöllisesti Suomeen. Tämä toiminta edellyttää erillistä Filantropia ry:lle osoittavaa määrärahaa. Seurakunnat osallistuvat omalla osuudellaan kustannuksiin ja sopivat Filantropia ry:n kanssa kustannusten jaosta. Avustusmääräraha osoitetaan talousarviovuodelle 2026 ja taloussuunnitelma vuodelle 2027.

Vuoden 2026 talousarvioon on lisätty 15 000 euroa asiantuntijapalveluihin sijoitusten tarkastelua varten rakenteellisen säästöohjelman mukaisesti. Talousvaliokunta katsoo, että asiantuntijan on tarpeen tarkastella kirkon koko sijoitustoimintaa.

26. marraskuuta 2025

Teo Merras

Elina Lehmuskoski

Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Sihteeri

Päätös:

Ioannis Lampropoulos käytti asiaan puheenvuoron.

Hyväksyttiin talousvaliokunnan esityksen mukaisesti.

5. Ilmoitusasiat

Kirkolliskokousseminaari järjestetään 21.-22.8.2026.

Hotellihuoneiden luovutus huomenna 27.11.2025 klo 12 mennessä.

Matkalaskut voi toimittaa sihteeristölle kokouspaikalla tai sähköpostilla osoitteeseen kirkollishallitus@ort.fi

6. Stuerttien ja valiokuntasihteereiden muistaminen

Arkipiispa Elia kiitti sturteja ja valiokuntasihteereitä hyvästä työstä.

7. Arkipiispan päätöspuhe

Kristuksessa rakkaat esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat!

Kun avasin tämän kirkolliskokouksen, puhuin uudesta vaiheesta ja toiveikkuudesta. Nyt voin sanoa: toivo ei pettänyt. Olemme keskustelleet, kuunnelleet ja päättäneet. Vaikka kaikki eivät ole samaa mieltä kaikista päätöksistä – mikä olisi jo ihme kirkolliskokouksessa – olemme palvelleet kirkkoa yhdessä.

Mutta ennen kuin jatkamme eteenpäin, minun on puhuttava siitä, mikä painaa sydäntäni raskaimpana. Olen syvästi murheellinen siitä, että taloutemme tila pakottaa meidät vähentämään henkilötövuosia. Olen pahoillani. Olemme yksinkertaisesti tilanteessa, jossa joudumme tekemään näitä vaikeita päätöksiä. Tiedän, mitä nämä päätökset merkitsevät: ne merkitsevät ihmisiä.

En voi luvata, että tilanne helpottuu seuraavassakaan kirkolliskokouksessa. Mutta voin luvata tämän: kannamme tätä taakkaa yhdessä. Etsimme yhdessä tietä eteenpäin. Kristus on keskellämme – myös ahdingossa, myös epävarmuudessa.

Strategia 2026–2030 – ”Kristus on keskellämme.” Tämä yksinkertainen ja voimakas

julistus kantaa kaiken. Ei rakenteet, vaan Hän. Olemme hyväksyneet rullaavan strategian, jossa neljä johtamisen aluetta – hyvinvoivat työyhteisöt, kirkko lähelläsi, vastuullinen toiminta ja läpinäkyvä hallinto – pysyvät koko strategiakauden samoina, mutta valitsemme vuosittain uuden teeman. Vuoden 2026 teemaksi valitsimme nuorisotyön. Strategia otetaan huomioon seuraavassa piispainkokouksessa ja sen toimeenpano käynnistyy jo kirkkoherrojen tapaamisessa Tampereella tammikuun lopussa. Työryhmä aloittaa työn seurakunnissa yhdessä luottamushenkilöiden ja työntekijöiden kanssa. Luovumme kirkon keskustalosta. Kuinka voimme luopua jostain, mikä on ollut niin kauan osa kirkkoa? Luovumme rakennuksesta, joka on ollut kehys. Kehyksistä voimme luopua, kunhan emme kadota itse kuvaa. Ehkä onkin parempi, ettemme ole kiinni yhdessä kivijalassa. Näin olemme enemmän liikkeessä – siellä, missä kirkon kuuluu olla. En kuitenkaan ehdota telttaa!

Kolttasaamelaisten asia – tämä on ollut yksi merkittävimmistä käsittelemistämme kysymyksistä. Saamelaisten totuus- ja sovintokomission työ on paljastanut historian kipupisteitä. Kirkko on ollut monessa kolttasaamelaisten tukena, mutta emme aina ole puhuneet heidän kanssaan – vaan heistä. Olemme nyt tehneet päätöksiä, jotka vahvistavat kolttasaamelaisten edustusta ja osallisuutta, yhteistyössä Kolttien kyläkokouksen kanssa.

Haluan kiittää valiokuntia ja kokouksen sihteeristöä ahkerasta työstä ja hyvästä hengestä. Kiitos metropoliitta Ambrosiukselle, joka on pitkäjänteisellä työllä rakentanut tämänvuotiselle kokouksellemme toimivat puitteet. Kiitos kokouksen järjestäjille: kirkon palvelukeskuksen väelle, omalle sihteeristölleni ja kulttuurikeskus Sofian työntekijöille. Ilman teitä olisimme Baabel – kielten sekaannusta ja keskeneräisiä hankkeita. (1. Moos. 11:1–9).

Hyvät kirkolliskokousedustajat! Kun lähdemme täältä kohti joulua, muistakaamme: Kristus tuli keskelle meitä, sisään inhimillisyyteemme. Tämä on myös kirkon kutsumus – olla keskellä, siellä missä ihmiset ovat. Tämän kirkolliskokouksen päätökset vievät meitä siihen suuntaan.

Julistan Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2025 kirkolliskokouksen päättyneeksi ja toivotan hyvää kotimatkaa ja siunattua joulupaaston aikaa!

*Kiitos ja kunnia Jumalalle – Isälle ja Pojalle ja Pyhälle Hengelle – nyt, aina ja iankaikkisesti.
Aamen.*

8. Loppurukous

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

9. Istunnon päättäminen

Puheenjohtajana toiminut arkkipiispa Elia päätti VII täysistunnon klo 19.03.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Arkkipiispa Elia
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa
Kirkolliskokouksen puheenjohtaja

Jouni Heino
Kirkolliskokouksen lakimies

Annaleea Kemppainen
Kirkolliskokouksen sihteeri

Pöytäkirjan tarkastus

Tarkastusvaliokunta on tarkastanut kirkolliskokouksen 24.-26.11.2025 pöytäkirjan ja todennut sen kokouksen kulun mukaiseksi.

Arkkimandriitta Mikael

Lampropoulos Ioannis

Palola Elina

Tolvanen Matti

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 73 pages before this page
Dokumentet inneholder 73 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 73 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 73 sider før denne side

Detta dokument innehåller 73 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende